

GOSPODARKA MATERIALOWA

PAŃSTWOWA KOMISJA PLANOWANIA GOSPODARCZEGO
DEPARTAMENT BILANSÓW TOWAROWYCH ARTYKUŁÓW PRZEMYSŁOWYCH

SPIS RZECZY	Str.		Str.
1. Inż. Wang — zadania organów zaopatrzenia w ruchu współzawodnictwa pracy	33	5. E. Łukawer — prawa i obowiązki kierowników magazynów i magazynierów	56
2. Komunikat Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego	34	6. Mgr. J. Schoeneich — zagadnienie zbędnych materiałów w przemyśle	59
3. Instrukcja w sprawie sporządzenia planu zaopatrzenia na rok 1950	35	7. Od redakcji	60
4. J. G. Zacharewicz — dostawy, roboty i usługi	55	8. Biuletyn Nr 26 Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego	61

INŻ. A. WANG

Zadania Organów Zaopatrzenia w ruchu współzawodnictwa pracy

Apel Krajowej Narady Oszczędnościowej odbytej w Warszawie w dniach 20 — 21 marca, skierowany do wszystkich ludzi pracy w Polsce znalazł należyty odgłos. W całym kraju na fabrykach, kopalniach, hutach, jak również i innych zakładach pracy załogi robotnicze podejmują zobowiązania przedterminowego wykonania pracy planu trzyletniego i rocznego i wydatnego zwiększenia produkcji. Hasła przyświecające załogom robotniczym przy podejmowaniu zobowiązań to „produkować więcej, lepiej, taniej“. Prócz zobowiązań produkcyjnych załogi robotnicze ustalają dla swych zakładów pracy plan oszczędnościowy, określający ile dodatkowych środków pieniężnych wygospodarują w ciągu roku przez należytą gospodarkę materiałową, prawidłową organizację pracy, usprawnienia techniczne itp.

Nie ulega wątpliwości, że wykonanie powyższych zadań wymaga również rzetelnego wysiłku ze strony organów zaopatrzenia na wszystkich szczeblach, poczynając od zakładu przemysłowego kończąc na organach zaopatrzenia Ministerstw. Zwiększona produkcja wymaga większej ilości surowców, prawidłowa organizacja pracy jest w dużym stopniu zależna od sprawnego i terminowego dopływu surowców i materiałów pomocniczych, oszczędna i tania produkcja jest między innymi również wynikiem prawidłowej organizacji zaopatrzenia. Musi wobec tego zakorzenić się w umysłach pracowników zaopatrzenia, świadomość, że między innymi również i od sprawnej pracy zależy wykonanie zadań podjętych przez Krajową Radę Oszczędnościową.

Jakimi środkami należy się posługiwać dla zapewnienia zaopatrzenia przemysłu w ciągu 1949 roku.

Należy w pierwszym rzędzie prowadzić stałą i systematyczną akcję walki z marnotrawstwem w dziedzinie zużywania surowców, paliwa, materiałów pomocniczych. Każdy procent zaoszczędzonych materiałów, to możliwość przekroczenia planu produkcji i usług o prawie ten sam 1%. Jest powszechnie znanym, że w tej dziedzinie są duże możliwości, a akcja w kierunku prawidłowej gospodarki materiałowej jest najlepszą drogą do realizacji systemu oszczędnościowego w życiu gospodarczym. Zadaniem organów zaopatrzenia w zakładach fabrycznych, w warsztatach kolejowych i innych miejscach pracy, jak również i w organizacjach kierujących życiem gospodarczym to dopomóc kierownictwu zakładów w akcji walki z marnotrawstwem.

Drugim ważnym czynnikiem w pracy zaopatrzeniowców w ciągu akcji współzawodnictwa pracy — to upłynnianie remanentów. Nie wszystkie zakłady pracy kierują się w swojej codziennej pracy nad zaopatrzeniem, prawidłową polityką odnośnie norm zapasów magazynowych. Zapasy magazynowe mają służyć jako zabezpieczenie normalnej pracy zakładu, zapobiec przestojom i zagwarantować wykonanie planów, i jako takie posiadają dużą wagę w organizacji pracy. Trzymanie jednak nadmiernych zapasów w magazynach zakładów fabrycznych jest szkodliwe: oprócz zjawiska zwiększania funduszy obrotowych wążą one niepotrzebnie wiele surowców i materiałów pomocniczych, które w innych miejscach mogłyby zamie-

nić się w produkcję potrzebną dla państwa. Poza tym niewłaściwie postawiona gospodarka materiałowa „chowa na wszelki wypadek” różne materiały. Nieporządek panujący na składach też wyrządza w tej dziedzinie wielkie szkody. Stąd wniossek, że drugim niezmiernie ważnym zadaniem organów zaopatrzenia, specjalnie na wyższych szczeblach organizacyjnych, to uruchomienie bardzo żywej akcji upłynnienia remanentów. Musimy ożywić i pełnić do produkcji dziesiątki tysięcy ton różnych surowców, półfabrykatów i artykułów pomocniczych zalegających niepotrzebnie składy i magazyny. Praca ta należycie zorganizowana i stale prowadzona daje duże rezultaty, jak to zresztą wykazała akcja upłynnienia remanentów przeprowadzona w ramach Centrali Zaopatrzenia Przem. Metalowego. Pracownicy zaopatrzenia na miejscach pracy winni w ramach zobowiązań zakładowych podejmować się szczegółowego przeglądu wszystkich remanentów fabrycznych i stawiać wykryte nadwyżki do dyspozycji Centrali Zaopatrzenia swego przemysłu. Natomiast pracownicy Centrali Zaopatrzenia mogą i winni dokonać dużej pracy poprzez prawidłową organizację akcji i umiejętne przerzucanie wykrytych nadwyżek na zakłady potrzebujące danego asortymentu towaru.

Poza wyszczególnionymi środkami trzeba będzie jeszcze sięgać do prawidłowego opracowania wniosków na dodatkowe przydziały surowców i innych materiałów niezbędnych do wykonania zwiększonego planu produkcyjnego. Przy opracowywaniu należy przede wszystkim uwzględnić możliwości wykorzystania wyżej opisanych rezerw

w gospodarce materiałowej swego przemysłu: tj. samej oszczędności w zużywaniu i wynikach akcji upłynnienia remanentów w ramach swojej gałęzi przemysłu. Jeżeli po obliczeniu tych dwu źródeł okaże się, że nie jest zabezpieczone wykonanie zobowiązań zakładu lub też branży przemysłowej, należy dostatecznie wcześniej przystąpić do opracowania wniosków na dodatkowe przydziały surowców lub innych materiałów. Organy zaopatrzenia na wszystkich szczeblach winny posiadać całości kształt zwiększonych zapotrzebowań i wystąpić do odpowiednich organów z prośbą o wyjaśnienie możliwości ich pokrycia. W wielu wypadkach to pokrycie będzie możliwe na skutek zobowiązań produkcyjnych zakładów — dostawców. W wypadkach trudnych do realizacji trzeba będzie rozstrzygać sposób rozwiązania trudności w każdym indywidualnym wypadku.

I w końcu moment ostatni. W chórze zobowiązań podejmowanych przez zakłady nie śmie zabraknąć ani jednego głosu organów zaopatrzenia. Treścią zobowiązań Centrali Zaopatrzenia, Centrali Zbytu zaopatrujących przemysł i inne gałęzie życia gospodarczego, Wydziałów i Biur Zaopatrzenia winny być postanowienia o usprawnieniu cyklu zaopatrzenia, o pełnym pokryciu potrzeb wynikłych na skutek przekraczania planów produkcyjnych, o zwiększeniu tempa upłynnienia remanentów, itp. Niezależnie od tego Centrala Zaopatrzenia opracowuje plan oszczędnościowy, wyrażający się w zaoszczędzonych złotówkach.

Od sprawnej i dobrze zorganizowanej pracy organów zaopatrzenia zależy wiele. Pracownicy zaopatrzenia nie mogą pozostać w tyle za robotnikami pracującymi w oddziałach wytwórczych.

PAŃSTWOWA KOMISJA PLANOWANIA GOSPODARCZEGO
Dep. Bilansów Tow. Art. Przemysłowych.

KOMUNIKAT

W związku z opublikowaniem w niniejszym numerze *Gospodarki Materiałowej* instrukcji w sprawie sporządzenia planu zaopatrzenia na r. 1950, Departament Bilansów Towarowych Art. Przemysłowych, na prośbę przedstawicieli większości Centralnych Zarządów i Centrali Zaopatrzenia, polecił dokonać wysyłki Nr. 2 biuletynu w sposób centralny.

Jako uzasadnienie swej prośby w/w przedstawiciele przemysłów podali, że pragną rozesłać instrukcję wraz ze specjalnymi pismami przewodnimi, ustanawiającymi wytyczne dla organizacji pracy przy sporządzaniu planu oraz ew. wskazówki dodatkowe dla zakładów i przedsiębiorstw, wynikające z konieczności dostosowania instrukcji do specyficznych wymagań niektórych przemysłów.

Uznając powyższe powody za ważne, Departament polecił wysłać Nr. 2 Biuletynu centralnie również i do tych przemysłów, które takiej prośby nie złożyły. W związku z tym Departament zwraca się z prośbą do wszystkich Centralnych Zarządów i wzgl. Centrali Zaopatrzenia, które otrzymają pełną ilość biuletynu, przeznaczoną dla danego przemysłu, o jaknajsprawniejsze i najszybsze rozesłanie poszczególnych egzemplarzy do podległych zakładów i przedsiębiorstw, gdyż każdy dzień ich niepotrzebnego przetrzymania ujemnie odbije się na pracy niższych komórek organizacyjnych.

Następny, 3-ci numer *Gospodarki Materiałowej*, który ukaże się w najbliższych dniach, jako zawierający instrukcje w sprawie norm zużycia i zapasów, zostanie rozestany również w sposób centralny.

Jednocześnie Departament wyjaśnia, że wobec otrzymania różnych ilościowo zamówień na instrukcję i na biuletyn, przyjął, przy sporządzaniu rozdzielnika, jako ważne — zamówienie większe.

DYREKTOR DEPARTAMENTU: w/z mgr. Z. Adelis.

INSTRUKCJA

w sprawie sporządzenia planu zaopatrzenia na 1950 rok

ROZDZIAŁ I — UWAGI WSTĘPNE.

1. Cel i założenia rocznego planu zaopatrzenia.

Szybka odbudowa naszego kraju wyniszczonego wojną i rabunkową gospodarką okupanta, jak i rozbudowa przemysłu, a przez to podniesienie stopy życiowej świata pracy, możliwe są do osiągnięcia tylko na drodze gospodarki planowej.

Gospodarka planowa przez właściwe kształtowanie produkcji, przez racjonalny system rozdzielnictwa artykułów deficytowych oparty o ustaloną przez władze państwowe hierarchię potrzeb i przez odpowiednią politykę finansową, umożliwi skierowanie zbiorowego wysiłku całego narodu we właściwą stronę. Pozwala to na zaostrzeżenie niepotrzebnych strat, jakie mogłyby powstać przy braku koordynacji podejmowanych wysiłków.

Gospodarka planowa jest nierozłącznie związana z ustrojem socjalistycznym. Jak niepodobna sobie wyobrazić ustroju socjalistycznego bez gospodarki planowej, tak samo niemożliwym jest pełne zrealizowanie zasad gospodarki planowej w ustroju innym, niż socjalistyczny.

Na naszej drodze ku socjalizmowi stoi jako jeden z drogowskazów gospodarka planowa. Zasady tej gospodarki nie są jeszcze jednak przez wszystkich należycie rozumiane i doceniane. Wśród tych, którzy pracują nad sporządzaniem planów, od najniższych komórek organizacyjnych poczynając, niema często dostatecznego zrozumienia ważności wykonywanej przez nich pracy, niema świadomości tego, jakie szkody społeczne mogą wyniknąć z niewłaściwego podejścia do tak ważnego zagadnienia, jak sporządzenie planu. Trzeba więc, aby wszyscy ci, którzy zajmują się planowaniem, choćby na najskromniejszym odcinku, zdawali sobie sprawę z tego, że opracowywane przez nich części planu mają się złożyć na wielką całość, na plan przemysłowo-finansowy całego państwa. Wymaga to odpowiedniego nastawienia u wszystkich planujących, wymaga to zrozumienia, że pozycje planu nie mogą być pozycjami dowolnie do planu wstawionymi, lecz muszą być wynikiem skrupulatnego wycieszenia i przewidywania.

Planowanie opiera się wprawdzie przede wszystkim o skrupulatne wycieszenia, ale nie może być sprowadzone do bezdusznego operowania cyframi. Wymaga ono stałego napięcia uwagi, analizowania poszczególnych pozycji planu i starannego przewidywania opartego o doświadczenie z okresów ubiegłych i o założenia podstawowe dla okresu planowania.

Jednym z fundamentów gospodarki w ustroju socjalistycznym jest plan przemysłowo-finansowy całego państwa.

Składową część tego planu przemysłowo-finansowego stanowi plan zaopatrzenia. Poprawność i sumiennosc opracowania planu zaopatrzenia ma zatem bezpośredni wpływ na dokładność opracowania planu przemysłowo-finansowego.

Plan zaopatrzenia przemysłu ujęty jako całość na najwyższych szczeblach, tj. w odpowiednich departamentach resortowych, zajmujących się problemami zaopatrzenia i w Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego ma służyć:

1. jako podstawa dla rozdziału produkcji krajowej według hierarchii potrzeb, zwłaszcza w odniesieniu do artykułów produkowanych jeszcze w ilościach niedostatecznych i niepokrywających całkowicie zapotrzebowania wszystkich odbiorców,
2. jako podstawa do bardziej precyzyjnego nastawienia produkcji krajowej odpowiednio do istotnych potrzeb odbiorców.

Plan zaopatrzenia przesłany w wycinkach odpowiednim branżowo Centralom Zbytu ma służyć tym Centralom jako podstawa do sporządzenia bilansów materiałowych w oparciu o plan produkcji danej branży przemysłowej, względnie nawet do ewentualnej korektury planu produkcji, celem przystosowania go do potrzeb odbiorców.

Przedmiotem niniejszej instrukcji jest plan zaopatrzenia wynikający z potrzeb ruchowych poszczególnych zakładów przemysłowych.

Sprawa sporządzenia planu zaopatrzenia wynikającego z potrzeb inwestycyjnych uregulowana zostanie osobną instrukcją.

Roczny plan zaopatrzenia jest podstawą dla ustalania rocznych przydziałów w artykułach rozdzielanych przez Państwową Komisję Planowania Gospodarczego.

Roczny plan zaopatrzenia stanowi dla poszczególnych branżowych Central Zbytu zapotrzebowanie poszczególnych przemysłów i resortów państwowych.

W ramach tego zapotrzebowania Centrale Zbytu będą następnie realizować szczegółowe zamówienia. Dotyczy to oczywiście tylko artykułów nie podlegających rozdzielnictwu przez Państwową Komisję Planowania Gospodarczego, dla tych bowiem artykułów, które podlegają rozdzielnictwu przez Państwową Komisję Planowania Gospodarczego ramy zamówień ustalone zostaną przydziałami.

Przydział ustalony przez Państwową Komisję Planowania Gospodarczego należy rozumieć jako udzielone danemu przemysłowi (danej Centrali Zaopatrzenia Materiałowego) prawo do otrzymania wymienionej w przydziale ilości artykułu reglamentowanego. Dla wykorzystania tego przydziału należy do odpowiedniej branżowej Centrali Zbytu wzgl. Biura Sprzedaży przestać w ustalonych terminach formalne zamówienia, *gdźż ani branżowe wycinki planu zaopatrzenia, ani rozdzielniki ustalające wysokość przydziałów nie stanowią zamówienia.*

Ewentualne zmiany, poprawki i uzupełnienia planu rocznego mogą być przeprowadzone jedynie w wypadkach należycie uzasadnionych, przyczym z uzasadnienia musi wynikać, że zmiana wzgl. poprawka spowodowana została okolicznościami nie dającymi się przewidzieć w czasie sporządzania planu rocznego.

Te zmiany wzgl. poprawki winny być zgłaszane w terminie od 1. 4. 1950 r. do 15. 5. 1950 r. na tych samych formularzach, jakie mają zastosowanie przy sporządzaniu rocznego planu zaopatrzenia, z podaniem pełnej treści odnośnej pozycji w rocznym planie zaopatrzenia i proponowanej zmiany. Poszczególne arkusze obejmujące zmiany wzgl. poprawki winny być rozesłane według tego samego rozdzielnika jak plan zaopatrzenia.

2. Powiązania pomiędzy planem zaopatrzenia, planem importu i planem finansowym.

Plan zaopatrzenia przesłany w wycinkach do odpowiednich branżowo Central Zbytu ma służyć tym centralom za podstawę do sporządzenia branżowych bilansów materiałowych, ujmujących z jednej strony wynikające z planu produkcji danej branży możliwości dostawy, z drugiej strony ogół zapotrzebowań krajowych. Ustalone w tych bilansach niedobory wzgl. nadwyżki produkcji krajowej stanowiąc będą podstawę do sporządzenia branżowych planów importu i eksportu.

Szczegółowe omówienie sposobu sporządzania planu importu, który wynika z planu zaopatrzenia ujmującego całość potrzeb danego przemysłu zawiera się w części IV niniejszej instrukcji. W tym miejscu należy tylko zaznaczyć, że *skrupulatność i sumiennosc opracowania planu zaopatrzenia wpływa bezpośrednio na plan importu i eksportu, a więc na odpływ lub dopływ dewiz, tym bardziej zatem koniecznym jest tak ścisłe i dokładne opracowanie planu, aby nie powodować niepotrzebnego odpływu dewiz lub zahamowania ich dopływu przez wygórowane i nieuzasadnione zapotrzebowania pomieszczone w planie.*

Jakkolwiek plan zaopatrzenia układany jest przede wszystkim jako plan ilościowy, to jednak musi on być ściśle ujęty od strony wartościowej. Jest to konieczne:

1. dla umożliwienia konstrukcji planów finansowych, w których pozycja materiałów odgrywa bardzo poważną rolę,

2. dla umożliwienia analizy samego planu zaopatrzenia od strony kosztów produkcji, w których materiały mają poważny, a w niektórych przemysłach decydujący udział.

W tym celu konieczny jest podział materiałów w planie zaopatrzenia według układu rodzajowego, z odpowiednio ścisłą wyceną.

Szczegółowe wyjaśnienia o sposobie powiązania planu zaopatrzenia z planem finansowym podane są w części III niniejszej instrukcji.

Z uwagi na konieczność przystosowania planu zaopatrzenia do ogólnych wytycznych gospodarki finansowej, należy bacznie uważać na ustalenie norm zapasu, pamiętając o tym, że *wszelkie nadmierne zapasy magazynowe zamrażają niepotrzebnie środki obrotowe przedsiębiorstwa, oddziałując niekorzystnie na gospodarkę materiałową i finansową przedsiębiorstwa i całego państwa.*

ROZDZIAŁ II — ZASADY OPRACOWANIA STRONY IŁOŚCIOWEJ PLANU ZAOPATRZENIA.

1. Wytyczne ogólne.

Roczny plan zaopatrzenia jest wyrazem całości kształtu potrzeb materiałowych przemysłu związanych z utrzymaniem ciągłości ruchu zakładów i z wykonaniem planu produkcji. Oznacza to że planem zaopatrzenia winny być objęte wszystkie potrzeby danego przemysłu, niezależnie zupełnie od tego, jakim sposobem dany przemysł pokrywa swoje zapotrzebowanie: czy w drodze dostaw przez centralny organ zaopatrzenia, czy w drodze zakupów dokonywanych bezpośrednio przez przedsiębiorstwa i zakłady wchodzące w skład danego przemysłu, czy wreszcie z własnej produkcji, tj. przez zużycie części lub całości swoich wytworów w takiej formie, w jakiej figurują one w planie produkcji tego przemysłu.

W szczególności należy pamiętać o tym, że planem zaopatrzenia winny być objęte również, z podaniem pełnego planowania zużycia i zapotrzebowania półfabrykaty własnej produkcji.

Należy przy tym stosować zasady następujące:

1. Do planu zaopatrzenia winny wejść wszystkie półfabrykaty, które są przedmiotem obrotu pomiędzy poszczególnymi zakładami tego samego przedsiębiorstwa wzgl. pomiędzy poszczególnymi przedsiębiorstwami tej samej branży przemysłowej (tego samego CZP).
2. Z pośród półfabrykatów, którymi obrót zamyka się w granicach obrotu pomiędzy poszczególnymi oddziałami produkcyjnymi tego samego zakładu, należy do planu zaopatrzenia wprowadzić tylko *półfabrykaty typowe* używane w obrębie zakładu do dalszej przeróbki lub wchodzące w skład innych wytworów produkowanych przez tenże zakład. Spis tych półfabrykatów typowych dołączony jest do niniejszej instrukcji.

To, co powiedziano wyżej o półfabrykatkach, dotyczy tym bardziej gotowych wytworów własnej produkcji, jeśli wytwory te używane są przez produkujący je przemysł jako tworzywa lub materiały pomocnicze, nawet wtedy, gdy zużycie ma miejsce w zakładzie wytwarzającym te produkty.

Oznacza to, że np. wytwórnia produkująca karbid i używająca ten karbid jako tworzywo do produkcji nawozów sztucznych musi w planie zaopatrzenia pomieścić zarówno w planowanym zużyciu jak i w planowanym zapotrzebowaniu ilości karbidu potrzebne do produkcji sztucznych nawozów.

To samo odnosi się do fabryki włókienniczej produkującej przędzę używaną następnie przez tkalnię należącą nawet do tej samej fabryki.

Ta sama zasada obowiązuje hutę produkującą np. surówkę i używającą następnie tę surówkę do przerobu na stal.

Jest zrozumiałe, że zasada ta, obowiązująca w odniesieniu do obrotów między oddziałami produkcyjnymi tego samego zakładu, jest tym bardziej obowiązująca w odniesieniu do obrotu między poszczególnymi zakładami danego przedsiębiorstwa lub pomiędzy poszczególnymi przedsiębiorstwami danej branży przemysłowej (CZP).

Sposób uwidoczniania w planie zaopatrzenia planowanego zużycia i zapotrzebowania na półfabrykaty i tworzywa własnej produkcji omówiony jest bliżej w rozdziale 6-tym niniejszej części instrukcji.

Plan zaopatrzenia musi być opracowany jako plan zbiorczy dla danego przemysłu (danego CZP). Oznacza to, że na szczeblu centralnego organu zaopatrzenia (Centrali Zaopatrzenia Materiałowego) lub (w wypadkach, gdy w danym przemyśle zaopatrzenie nie jest całkowicie zcentralizowane) na szczeblu Centralnego Zarządu, musi być sporządzony plan zaopatrzenia ujmujący potrzeby danego przemysłu jako całości.

Na każdym szczeblu organizacyjnym, od zakładu, poprzez przedsiębiorstwo, do Centrali Zaopatrzenia Materiałowego wzgl. Centralnego Zarządu, winien być imiennie wyznaczony pracownik, na stanowisku zapewniającym mu potrzebny autorytet, odpowiedzialny za należyte i terminowe sporządzenie planu zaopatrzenia. Do zadań tego pracownika należy koordynacja prac w zakresie sporządzenia planu zaopatrzenia na szczeblu organizacyjnym, do którego on sam należy i na szczeblu bezpośrednio niższym.

Plan zaopatrzenia musi cechować dokładność jego opracowania. Dokładność tę należy jednak właściwie rozumieć. Tam, gdzie pozycja planu przedstawia dużą ilość danego artykułu, a co za tym idzie, pozycja ta ma poważną wartość, należy elementy podstawowe służące do obliczenia tej pozycji planu potraktować z całą ścisłością, drobne bowiem odchylenie w ustaleniu np. normy zużycia spowodować może poważny błąd w obliczeniu zużycia i zapotrzebowania w odniesieniu do całej planowanej produkcji. O ile jednak wskazana jest daleko posunięta dokładność w obliczeniu norm zużycia, o tyle nie należy stosować przesadnej dokładności w sposobie podawania planowanego zużycia i zapotrzebowania. Należy tu stosować zaokrąglenia do pełnych jednostek, jakie podane są przy każdej pozycji branżowego spisu artykułów załączonego do niniejszej instrukcji, według ogólnie przyjętych zasad zaokrąglenia, a więc każdy ułamek od 0,51 należy zaokrąglić w górę, a ułamek do 0,50 włącznie należy zaokrąglić w dół.

2. Elementy planowania.

Jako podstawowe elementy do planowania zaopatrzenia należy przyjąć:

- a) normy zużycia
- b) wielkość planowanej produkcji
- c) normy zapasu materiałów
- d) zapas materiałów na początku okresu planowania.

Każdy z tych elementów wymaga bliższego omówienia.

a) Normy zużycia.

Ustalenie norm zużycia we właściwym ujęciu jest sprawą trudną i wymagającą odpowiednio długiego czasu. Wiadomo, że niewiele spośród naszych przemysłów poświęciło temu zagadnieniu należytą uwagę, a i w tych przemysłach, które przystąpiły już do rozwiązania tego zagadnienia na swoim terenie, nie jest ono jeszcze całkowicie rozwiązane.

Szersze potraktowanie zagadnienia norm zużycia wykraczałoby poza ramy tego rodzaju instrukcji, jak niniejsza, dlatego też w instrukcji niniejszej podaje się poniżej tylko zasadnicze wytyczne dla ustalenia norm zużycia i podstawowe określenia.

Plan zużycia może być planem realnym tylko wtedy, jeśli opracowany został w oparciu o ustalone normy zużycia. Tylko tak opracowany plan zużycia zapewni może wykonanie planowanej produkcji przy równoczesnym zabezpieczeniu przed nagromadzeniem nadmiernych zapasów magazynowych.

Norma zużycia materiału jest to ilość materiału (brutto) nieodzownie potrzebna w określonych technologicznych warunkach produkcji do wykonania jednostki produktu jednorodnego wzgl. jednostki pracy lub zużywana na jednostkę czasu.

Normy zużycia materiałów dzielą się na:

- a) normy statystyczne,
- b) normy techniczne.

Norma statystyczna zużycia materiałów jest to ilość materiału, ustalona na podstawie analizy statystyki zużycia za odpowiedni okres czasu lub w odniesieniu do wyprodukowanych serii wyrobów, potrzebna do wyko-

nania jednostki produktu jednorodnego wzgl. jednostki pracy lub zużywana na jednostkę czasu.

Norma techniczna zużycia materiałów jest to ilość materiału (brutto), która winna być zużyta dla wykonania jednostki produktu jednorodnego wzgl. jednostki pracy lub na jednostkę czasu, ustalona na podstawie technicznych pomiarów i obliczeń z uwzględnieniem technicznych warunków zużycia.

Dla materiałów podstawowych, tj. surowców, tworzyw i półfabrykatów należy stosować zasadniczo normy techniczne zużycia, a tylko wyjątkowo w tych wypadkach, gdy normy techniczne nie są jeszcze opracowane można stosować statystyczne normy zużycia.

Normy podane w planie zużycia winny być normami uwidocznionymi w kartach kalkulacji wstępnej, tj. w kartach opracowanych indywidualnie dla każdego wytworu produkowanego przez dany zakład, a ujmujących ilości wszystkich materiałów potrzebnych do wytworzenia jednostki danego produktu.

Dla materiałów pomocniczych, dla których opracowanie technicznych norm zużycia jest sprawą trudniejszą i bardziej skomplikowaną dopuszczalne jest stosowanie statystycznych norm zużycia w szerszym zakresie.

Analiza statystyki zużycia mająca na celu ustalenie statystycznej normy zużycia winna być dokonana w oparciu o ewidencje zużycia materiałów prowadzoną w danym zakładzie, przy czym, jeśli analizuje się zużycie za pewien okres czasu, to okres ten nie może być krótszy niż półroczny.

Jeśli w karcie kalkulacji wstępnej, o której mowa wyżej, znajduje się kilka asortymentów, które w spisie branżowym materiałów dołączonym do niniejszej instrukcji objęte są jedną pozycją zbiorczą, to jako normę zużycia na jednostkę wytworu dla tej pozycji spisu branżowego należy przyjąć sumę norm zużycia dla poszczególnych asortymentów objętych tą pozycją. Podobnie należy postąpić w wypadku, gdy normy zużycia odniesione są do innych jednostek, niż jednostka wytworu.

b) Wielkość planowanej produkcji.

Odnośnie wielkości planowanej produkcji należy stwierdzić, że jest ona podstawą planowania zaopatrzenia, z tym jednak, że sam plan produkcji zależny jest od możliwości zaopatrzenia i może ulec zmianom nawet w trakcie sporządzania planu zaopatrzenia i musi być do niego dostosowany. Należy zatem przyjąć, że na zakładzie winien być w zasadzie opracowany najpierw plan produkcji, aby stworzyć podstawę do sporządzenia planu zaopatrzenia.

Plan produkcji winien być sporządzony z wyraźnym podziałem na kwartały kalendarzowe, co jest ważne, jak to wynika z dalszej treści instrukcji, dla ustalenia norm zapasu.

c) Normy czasu.

Norma czasu winna być traktowana przede wszystkim jako norma czasowa. Norma czasowa zapasu winna być wyrażona w dniach.

Czasowa norma zapasu zależna jest zarówno od cyklu dostaw, jak i od tego, czy dla danego materiału obowiązuje i w jakiej wysokości zapas minimalny. Wśród wielu materiałów używanych przez poszczególne zakłady znajdują się takie, których chwilowy brak nawet nie zagraża wprost ciągłości ruchu zakładu, takich materiałów jest jednak niewiele. Przeważną większość stanowią materiały, które dla ciągłości ruchu są konieczne. Dla tych materiałów musi być ustalony zapas minimalny. Ten zapas minimalny, wyrażony w dniach, stanowić winien zabezpieczenie przed wahaniami w cyklu dostaw, awariami w zakładach dostawczych itp. Zasady ustalania tego zapasu minimalnego objęte zostaną osobną instrukcją i winny być przystosowane do specyficznych warunków i potrzeb przedsiębiorstw i zakładów.

Jeżeli kolejno po sobie następujące dostawy danego materiału dzieli okres trzymiesięczny, czyli cykl dostaw wynosi 3 miesiące, to wielkość jednorazowej dostawy równa jest zużyciu 3-miesięcznemu czyli 90-dniowemu (miesiąc = 30 dni). Jeśli zapas minimalny jest równy w tym wypadku zużyciu np. 30-dniowemu, czyli norma czasowa zapasu minimalnego wynosi 30 dni, a w momencie dostawy zapas rzeczywisty równa się 30-dnio-

wemu zużyciu, to bezpośrednio po dostawie zapas wzrośnie do wielkości 120-dniowego zużycia, aby w ciągu trzech miesięcy, do następnej dostawy, spaść znów do wielkości 30-dniowego zużycia. Średni więc zapas, który będziemy uważać za normę zapasu, będzie równy

$$\frac{30 + 120}{2} = 75\text{-dniowemu zużyciu, czyli norma cza-}$$

sowa zapasu wyniesie 75 dni.

Wogóle można zatem przyjąć, że jeśli:

T — oznacza zapas minimalny wyrażony w dniach,

R — oznacza cykl dostaw wyrażony w dniach,

to

$$n = \frac{T + R}{2} \text{ oznacza czasową normę zapasu wyrażoną w dniach.}$$

W przytoczonym poprzednio przykładzie mielibyśmy:

$$T = 30; R = 90;$$

zatem czasowa norma zapasu

$$n = \frac{30 + 90}{2} = 75 \text{ dni.}$$

Norma zapasu ilościowa wynika z normy czasowej zapasu, normy zużycia i wielkości produkcji dziennej, przy czym jako produkcję dzienną rozumieć należy średnią produkcję dzienną otrzymaną z podzielenia produkcji miesięcznej przez 30, wzgl. z podzielenia produkcji kwartalnej przez 90, a nie produkcję dzienną przypadającą na 1 dzień roboczy. Takie ujęcie uzasadnione jest tym, że, skoro normę czasową mierzymy w dniach kalendarzowych, przyjmując 1 miesiąc jako równy 30 dniom, to i produkcję dzienną musimy odnieść do dni kalendarzowych, a nie roboczych, gdyż tylko w ten sposób możemy następnie ustalić słuszną normę ilościową zapasu.

Przykładowo, jeśli:

czasowa norma zapasu wynosi 75 dni
norma zużycia na jednostkę produktu wynosi ..... a
średnia produkcja dzienna wynosi ..... M jednostek,
to norma ilościowa zapasu jest: 75 . a . M.

Jeśli w jakimś konkretnym wypadku:

czasowa norma zapasu wynosi 75 dni
norma zużycia na jednostkę produktu wynosi 1,23 kg
średnia produkcja dzienna wynosi 240 jednostek,
to ilościowa norma zapasu wynosi wówczas: 75 . 1,23 .
240 = 22,140 kg, czyli w zaokrągleniu 22 tony.

Można więc powiedzieć, że ilościową normę zapasu otrzymuje się z pomnożenia czasowej normy zapasu wyrażonej w dniach przez średnie dzienne zużycie, przy czym średnie zużycie otrzymujemy jako wynik pomnożenia średniej dziennej produkcji (na 1 dzień kalendarzowy według podanej wyżej zasady) przez normę zużycia na jednostkę wytworu.

Jeśli jakiś materiał podstawowy używany jest do szeregu różnych wytworów, dla których normy zużycia są różne i różna jest ich średnia produkcja dzienna, to średnie dzienne zużycie tego materiału należy ustalić jako sumę średniego dziennego zużycia na każdy wytwór i tak ustalone średnie zużycie dzienne danego materiału na wszystkie wytwory razem przyjąć za podstawę do ustalenia ilościowej normy czasu.

Czasowa norma zapasu może być traktowana jako względnie stała, zmienia się ona bowiem dopiero ze zmianą cyklu dostaw. W miarę postępującego rozwoju przemysłowego naszego kraju i w miarę wzrostu produkcji cykle dostaw ulegają znacznemu niekiedy skróceniu, a równoległe z tym będzie się zmieniać (w dół) czasowa norma zapasu. Dla rocznego planu zaopatrzenia przyjmujemy jednak stałą czasową normę zapasu, wynikającą z cyklu dostaw ustalonego lub zaobserwowanego w okresie sporządzania rocznego planu zaopatrzenia.

Inaczej przedstawia się sprawa ilościowej normy zapasu. Przedstawmy ilościową normę zapasu (N) jako:

$$N = n \cdot a \cdot M,$$

gdzie

n — oznacza czasową normę zapasu

a — oznacza normę zużycia na jednostkę produkcji

M — oznacza wielkość średniej produkcji dziennej.

Jest oczywiste, że współczynniki n i a nie są wielkościami bezwzględnie stałymi, gdyż w miarę poprawy warunków zaopatrzenia musi ulegać zmniejszeniu współczynnik n , a w miarę ulepszenia technologicznych procesów produkcji i w miarę postępującego zrozumienia wśród najszerszych warstw uświadomionych pracowników konieczności jak najoszczędniejszego gospodarowania surowcami i materiałami, osiągać będziemy stałe zmniejszenie współczynnika a , jednak dla sporządzenia planu zaopatrzenia przejmujemy współczynniki n i a jako niezmiennie na okres planowania. Pomimo takiego założenia musimy stwierdzić, że w okresie dynamicznego rozwoju naszego przemysłu współczynnik M będzie miał inną wartość na początku roku, a inną w końcu roku. Jasne jest wobec tego, że ilościowa norma zapasu na początku roku jest różna od ilościowej normy zapasu na końcu roku.

Dlatego we wzorze planu zaopatrzenia przewidziane są rubryki: „norma zapasu na 1. 1. 1950 r.” i „norma zapasu na 31. 12. 1950 r.”

Normę zapasu na 1. 1. 1950 r. należy ustalić w sposób następujący:

Przyjmijmy, że roczna produkcja jakiegoś wytworu, czy grupy wytworów w 1950 r. rozkłada się na kwartały kalendarzowe tak, że

na I kwartał przypada	22%
„ II „ „	23%
„ III „ „	26%
„ IV „ „	29%
razem	100%

Przyjmijmy dalej, że planowane zużycie roczne materiału związane z tą produkcją wynosi P , a czasowa norma zapasu wynosi n .

Wówczas planowane zużycie w kwartale I-szym wyniesie

$$\frac{P \cdot 22}{100}$$

czyli średnie dzienne zużycie w okresie I-go kwartału wyniesie

$$\frac{P \cdot 22}{100 \cdot 90}$$

a zatem norma ilościowa zapasu na 1. 1. 1950 r. wyniesie

$$\frac{P \cdot 22 \cdot n}{100 \cdot 90}$$

Możemy zatem powiedzieć wogóle, że norma ilościowa zapasu na 1. 1. 1950 r. może być obliczona według wzoru:

$$N = \frac{P \cdot r \cdot n}{100 \cdot 90}$$

gdzie

P = oznacza planowane zużycie roczne materiału związane z produkcją określonego wytworu lub grupy wytworów,

r = oznacza procentowy udział kwartału I-go w produkcji rocznej tego wytworu lub tej grupy wytworów,

n = oznacza wyrażoną w dniach czasową normę zapasu dla danego materiału potrzebnego do produkcji tego wytworu lub tej grupy wytworów.

W podobny sposób należy ustalić normę zapasu na 31. 12. 1950 r. jako

$$N_1 = \frac{P \cdot s \cdot n}{100 \cdot 90}$$

gdzie

s = oznacza procentowy udział kwartału IV-go w produkcji rocznej tego wytworu lub tej grupy wytworów, tj. w podanym przykładzie $s = 29$.

d) Zapas materiałów na początku okresu planowania

Przewidywany zapas na początku okresu planowania, tj. na 1. 1. 1950 r. jest punktem wyjściowym do ustalenia zapotrzebowania, to też należy dążyć do moż-

liwie dokładnego obliczenia tego zapasu. Przy obliczeniu należy posługiwać się w zasadzie rachunkiem następującym:

Do zapasu stwierdzonego w magazynach (na podstawie kartoteki) na dzień 1. 5. 1949 r. dodać należy wszystkie przewidywane dostawy do końca 1949 r. (na podstawie ułokowanych zamówień względnie zgłoszonych do Centrali Zaopatrzenia Materiałowego zapotrzebowań) i od otrzymanej sumy odjąć przewidywane do końca roku zużycie.

Przy ustalaniu przewidywanych do końca roku dostaw kierować się należy obserwowanym i ustalonym cyklem dostaw, przyjmując, że:

1. wszystkie te materiały, dla których okresy dostaw (terminy dostaw) nie przekraczają 3 miesięcy, tj. które nadchodzą w kwartale, na który zostały zamówione, nadejdą w pełnej wysokości podanej w zamówieniach względnie zapotrzebowaniach,

2. wszystkie materiały o okresach dostaw 3 do 6 miesięcy, tj. materiały, które nadchodzą z opóźnieniem jednego kwartału w stosunku do kwartału, na który zostały zamówione, nadejdą tylko w tych ilościach, jakie są objęte zamówieniami względnie zapotrzebowaniami do III kwartału włącznie,

3. z materiałów o okresach dostaw od 6 do 9 miesięcy nadejdą tylko ilości pomieszczone w zamówieniach względnie zapotrzebowaniach do II kwartału włącznie itd.

Przewidywane zużycie do końca roku ustalić należy w oparciu o normę zużycia i wielkość zaplanowanej produkcji do końca roku.

3. Sposób planowania.

Planowane zużycie na 1950 r. wynika z pomnożenia normy zużycia przez wielkość planowanej produkcji.

Dla tych materiałów pomocniczych, dla których nie można ustalić normy zużycia na jednostkę produktu wzgl. jednostkę pracy, a tylko na jednostkę czasu, np. na 1 miesiąc, planowane zużycie roczne wynika z przeliczenia zużycia miesięcznego na roczne.

Zapotrzebowanie planowane na 1950 r. jest wynikiem prostego rachunku w którym:

przewidywany zapas początkowy + zapotrzebowanie = planowane zużycie + zapas końcowy.

Z rachunku tego otrzymamy:

zapotrzebowanie — planowane zużycie + zapas końcowy — zapas początkowy.

Planowane zużycie i przewidywany zapas początkowy, w tym co się tyczy sposobu ich ustalania, zostały już powyżej omówione. Jeśli idzie o zapas końcowy, to powinien on być w zasadzie równy normie zapasu na 31. 12. 1950 r. W pewnych wypadkach może się jednak zdarzyć, że przyczyny takie, jak sezonowość produkcji, sezonowość dostaw, przerwy w transporcie morskim w porze zimowej, konieczność zakupienia większej partii towaru z importu itp. spowodują konieczność posiadania zapasu na 31. 12. 1950 r. większego od ustalonej normy. Może się to odnosić także do zapasu na 1. 1. 1950 r. **Każdy taki zapas ponad normę musi znaleźć odpowiednie uzasadnienie.**

Wobec różnorodności określeń używanych w różnych przemysłach dla poszczególnych szczebli organizacyjnych i z uwagi na konieczność posługiwania się w dalszej treści niniejszej instrukcji pewnymi stałymi terminami służącymi do określania tych szczebli organizacyjnych, przyjmuje się, że:

- 1) zakładem nazywamy jednostkę organizacyjną wyodrębnioną w planie produkcji, lecz nie posiadającą własnej osobowości prawnej;
- 2) przedsiębiorstwem nazywamy jednostkę organizacyjną obejmującą jeden lub więcej zakładów i posiadającą własną osobowość prawną;
- 3) Centralą Zaopatrzenia nazywamy jednostkę organizacyjną, na której ciąży obowiązek sporządzenia planu zaopatrzenia dla danego przemysłu jako całości.

Planowanie rozpoczyna się od zakładu. Rola zakładu pracy w planowaniu jest bardzo ważna. Tylko zakład sam może dokładnie, skrupulatnie zaplanować zużycie materiałów. Ten plan zużycia jest podstawą, na której przedsiębiorstwo oprze konstrukcję całego swojego za-

opatrzenia, trzeba więc cały nacisk położyć na poprawne, dokładne opracowanie planu zużycia na zakładzie.

Przedsiębiorstwo sporządza plan zaopatrzenia opierając się o plany zużycia poszczególnych zakładów, przyczym przed przystąpieniem do sporządzenia planu zaopatrzenia winno przedsiębiorstwo przeanalizować dokładnie przedłożone przez zakłady plany zużycia, wyjaśnić ewentualnie niedokładności, aby uniknąć późniejszych uciążliwych poprawek samego planu zaopatrzenia w trakcie jego opracowania.

Celem zapobieżenia błędom i usterkom w opracowaniu planu zużycia na zakładzie, przedsiębiorstwo ma prawo i obowiązek nadzorować zbliska opracowanie planu zużycia na zakładzie oraz służyć pomocą i wyjaśnieniami pracownikom zakładu.

Przedsiębiorstwo ma obowiązek uzgodnienia planu zaopatrzenia z wszystkimi elementami planu finansowego, a w szczególności porównania wartości zużycia z planowanym kosztem własnym produkcji i sporządzenia wynikających z planu zaopatrzenia zestawień potrzebnych do konstrukcji planu finansowego

Centrala Zaopatrzenia winna otrzymać ze wszystkich przedsiębiorstw wchodzących w skład danego przemysłu kompletne opracowane plany zaopatrzenia wraz z dodatkowymi zestawieniami odnoszącymi się do planu finansowego i wraz z koniecznymi uzasadnieniami, na artykuły reglamentowane i deficytowe.

Na podstawie otrzymanych z przedsiębiorstw planów zaopatrzenia, po uprzedniej ich analizie mającej na celu usunięcie ewentualnych niedociągnięć i pomyłek, Centrala Zaopatrzenia sporządza ogólny plan zaopatrzenia całego przemysłu.

4. Podział materiałów według układu rodzajowego.

Z uwagi na konstrukcję planu finansowego, do którego muszą wejść pozycje wynikające z planu zaopatrzenia, konieczny jest podział materiałów w planie zaopatrzenia według następującego układu rodzajowego:

- A) Materiały podstawowe
- B) Materiały pomocnicze: a) bezpośrednie
b) pośrednie

C) Paliwo

D) Opakowanie wysyłkowe

E) Inwentarz małowenny i krótkotrwały

F) Części zapasowe maszyn i urządzeń technicznych

Ten podział materiałów wymaga pewnych wyjaśnień.

Materiały podstawowe (surowiec, tworzywa i półfabrykaty) — (A) są to materiały, które zużywają się bezpośrednio w procesie produkcji dla wytworzenia danego produktu, z tym, że materiały te:

- a) albo wchodzi w skład wytworzonego produktu, stanowiąc jego część składową;
- b) albo ulegają przetworzeniu w procesie produkcji, dając w rezultacie nowy produkt (np. Karbid użyty do wytwarzania acetyleny lub nawozów sztucznych);
- c) albo stanowią opakowanie będące nieodłączną częścią produktu w takiej formie, w jakiej jest on przeznaczony na zbył i są w kalkulowane w cenę sprzedażną produktu (np. puszkę do konserw, pudełko zapalczane, opakowania specyfików farmaceutycznych itp.).

Materiały pomocnicze bezpośrednie (B-ra) — są to materiały zużywające się bezpośrednio w procesie produkcji, przy czym materiały te, nie stanowiąc istotnej części składowej produktu, oddają tylko wytworzonemu produktowi swoje właściwości i nadają przez to temu produktowi pewne dodatkowe cechy (np. barwnik do barwienia tkanin, politura w meblarstwie itp.).

Materiały pomocnicze pośrednie (B-b) — są to materiały takie:

- a) których zużycie wiąże się z procesem produkcyjnym, z tym, że materiały te ani nie wchodzi w skład wytworzonego produktu ani nie oddają mu swoich właściwości;
- b) które służą tylko do konserwacji i utrzymania w ruchu urządzeń produkcyjnych;
- c) które służą do ogólnych celów administracyjno-gospodarczych zakładu.

Paliwo (C) — obejmuje materiały takie, jak: węgiel, koks, brykiety, benzol, benzyna, ropa naftowa, olej opałowy itp., bez względu na to czy są one zużywane dla

celów technologicznych, jak np. koks w procesie wielkopieczowym, czy dla celów energetycznych, jak np. w elektrowniach ciepłych, kotłowniach, czy też dla celów gospodarczych do ogrzewania pomieszczeń przemysłowych, administracyjnych itp.

O ile wymienione wyżej materiały zużywane są jako materiały, które w wyniku procesu produkcyjnego dają nowy wytwór, jak np. ropa naftowa w rafineriach, węgiel w koksowniach itp., to należy te materiały zaliczyć w planie zużycia do materiałów podstawowych (A).

W niektórych wypadkach w kalkulacji kosztów własnych zużycie paliwa wypadnie zaliczyć do kosztów bezpośrednich podobnie, jak zużycie materiałów pomocniczych bezpośrednich (B — a), jak np. koks w procesie wielkopieczowym, węgiel w elektrowniach, tj. wszędzie tam, gdzie zużycie tego paliwa pozostaje w ściślejszej zależności od wielkości produkcji.

O ile zbiorowy układ pracy przewiduje zaopatrzenie pracowników w deputat opałowy, to w oddzielnej pozycji należy podać w planie zużycia również ilości paliwa na ten cel przeznaczony.

Opakowanie wysyłkowe (D) — obejmują takie materiały, które zużywane są jako opakowania wysyłkowe zwrotne lub bezzwrotne, które jednak nie stanowią nieodłącznej części produktu w formie takiej, w jakiej jest on przeznaczony na zbył (np. błędny do lin i kabli, kartony używane jako opakowania wysyłkowe). Opakowania stanowiące nieodłączną część produktu w formie, w jakiej, jest on przeznaczony na zbył traktować należy jako materiały podstawowe, zgodnie z określeniem tych materiałów w punkcie c) przy materiałach podstawowych.

Inwentarz małowenny i krótkotrwały (E) — obejmuje wszystkie te przedmioty, które nie zużywają się od razu, bezpośrednio lub pośrednio, w procesie produkcyjnym, jednak z uwagi na swoją niewielką wartość lub z uwagi na ograniczony czas, w jakim nadają się do użytku, nie są zaliczane do majątku trwałego. Do tej pozycji układu rodzajowego zalicza się wszystkie przedmioty określone w poprzednim zdaniu o wartości nie przekraczającej zł 20.000, jak również przedmioty o użyteczności do jednego roku bez względu na ich wartość. Do inwentarza małowennego i krótkotrwałego wypadnie zaliczyć przykładowo:

- a) narzędzia robocze: ślusarskie, kowalskie, kotlarskie, do obróbki metali, górnicze, ciesielskie itd.
- b) przyrządy i narzędzia pomiarowe i miernicze: taśmy pomiarowe, mikromierze, suwmiarki itp.
- c) przyrządy specjalne: transformatoriki przenośne, lampy bezpieczeństwa w górnictwie itp.
- d) inwentarz drobny: biurowy, magazynowy, straży pożarnej, taboru konnego, gospodarczy, laboratoryjny itp.
- e) odzież ochronna: hełmy ochronne, płaszcze, rękawice ochronne, ubrania szybowe itp.

Odzież roboczą wydawaną pracownikom bezpłatnie na podstawie zbiorowego układu pracy należy w planie zużycia wykazać w oddzielnej pozycji, która tak samo jak deputat opałowy winna być następnie wykazana w planie obrotów materiałowych w rubryce: „Świadczenia socjalne w naturze“.

W tych wypadkach gdy zakład rozprowadza wśród załogi odpłatnie odzież roboczą, przewidziane do tego odpłatnego rozprowadzenia ilości odzieży roboczej winny być pomieszczone w planie zużycia w oddzielnej pozycji, która następnie będzie wykazana w planie obrotów materiałowych jako rozchód w rubryce: „sprzedaż“.

Części zapasowe maszyn i urządzeń technicznych (F) w zasadzie nie wymagają bliższych wyjaśnień, należy jednak zwrócić uwagę na często spotykany błąd popełniany przez niewłaściwe zaliczanie do części zamiennych pewnych typowych materiałów pomocniczych nie będących częściami zamiennymi, jak liny stalowe, lufnie powietrzne, rynnny transportowe (w górnictwie) itp.

Do części zapasowych należy zaliczać ściśle to, co stanowi część określonej maszyny lub urządzenia technicznego i podlega wymianie w miarę zużycia.

Ten podział materiałów według układu rodzajowego musi znaleźć pełne swoje odbicie w sposobie sporządze-

nia planów zużycia. Oznacza to, że przy sporządzaniu planu zużycia na artykuły pewnej grupy branżowej podanej w spisie branżowym materiałów załączonym do niniejszej instrukcji należy dla danej grupy branżowej sporządzić plan zużycia w zakładzie dla każdej pozycji układu rodzajowego A — F na oddzielnych arkuszach. Wobec tego, że pozycja B podzielona została dalej na B — a i B — b, należy dla pozycji B — a i B — b sporządzić plan zużycia również na oddzielnych arkuszach.

5. Branżowe spisy materiałów.

Załączony do niniejszej instrukcji spis materiałów, który ma służyć jako podstawa do specyfikacji materiałów w planie zaopatrzenia, podzielony jest na XXIII branż oznaczonych od I. do XXXIII, z dalszym podziałem w niektórych branżach na:

- 1) materiały reglamentowane
- 2) materiały wolne od reglamentacji (niereglamentowane).

Podział na branże przystosowany został do organizacji Central Zbytu wzgl. Biur Sprzedaży, tak, że spis danej branży obejmuje artykuły rozprowadzane przez jedną tylko Centralę Zbytu wzgl. przez jedno Biuro Sprzedaży. Nazwy tych Central Zbytu wzgl. Biur Sprzedaży, jak również ich adresy podane są na odpowiednich arkuszach spisów. Ma to na celu ułatwienie w przesyłaniu określonych wycinków planu zaopatrzenia do odpowiednich dla każdego wycinka Central Zbytu.

Nakłada to na zakłady, przedsiębiorstwa i centrale zaopatrzenia obowiązek sporządzenia planu zużycia i planu zaopatrzenia ściśle według tego podziału na branże.

Spis materiałów podany w poszczególnych grupach branżowych nie może, ze zrozumiałych przyczyn, objąć pełnego wachlarza asortymentów.

Grupy asortymentów podane jako pozycje spisu materiałów odpowiadają pozycjom, w jakich odpowiednie Centrale Zbytu budują swój plan zbytu dostosowany do pozycji planu produkcji. Plan Zaopatrzenia musi być zatem, jeśli idzie o specyfikację materiałów, dostosowany ściśle do spisów branżowych.

W niektórych pozycjach spisu materiałów specyfikacja posunięta jest dalej, niżby tego wymagała konstrukcja planu zbytu danej centrali branżowej. Odnosi się to do niektórych materiałów importowanych, dla których potrzebna jest jak najbardziej szczegółowa specyfikacja z uwagi na potrzeby planu importu. Dla samego planu zaopatrzenia, w tej formie, w jakiej ma on być przedłożony odpowiedniemu Departamentom w Ministerstwie i Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego, oraz w jakiej ma być przesłany w wycinkach branżowych do Central Zbytu, nie jest to jednak potrzebne, a nawet czyniłoby plan zaopatrzenia mniej przejrzystym. Dlatego też te materiały importowane, o których wyżej mowa podane są w spisie kursywą dla wyraźnego odróżnienia ich i są pomieszczone jako należące do określonej pozycji spisu obejmującej i otwierającej tę szczegółową specyfikację. Ta szczegółowa specyfikacja obowiązuje zakłady i przedsiębiorstwa przy sporządzaniu planu zużycia i planu zaopatrzenia. Dopiero w Centrali Zaopatrzenia, przy sporządzaniu planu zaopatrzenia dla danego przemysłu jako całości, specyfikacja materiałów podanych kursywą zanika, wchodząc w pozycje ogólne, do których te materiały należą. Bliższe wyjaśnienia w tej sprawie podane są w części IV-tej niniejszej instrukcji, przy omawianiu planu importu.

Przy planowaniu zużycia dla pozycji obejmującej szereg asortymentów należy całą uwagę zwrócić na to, że właściwe zaplanowanie zużycia w tej pozycji możliwe jest tylko przez uprzednie pomocnicze ściśle zaplanowanie zużycia każdego asortymentu.

Specyfikację szczegółową zapotrzebowań odnoszących się do niektórych pozycji zbiorczych podanych w spisie branżowym materiałów należy sporządzić we wszystkich tych wypadkach, kiedy to jest zaznaczone w spisie materiałów danej branży w postaci uwagi: „dołączyć specyfikację szczegółową”. Specyfikacja ta stanowi wówczas załącznik do planu zaopatrzenia i winna być sporządzona w takiej ilości egzemplarzy, w jakiej wypełnia się na danym szczeblu organizacyjnym formularze planu zużycia lub planu zaopatrzenia.

Przy całej wymaganej w planie zaopatrzenia ścisłości i dokładności nie należy jednak doprowadzać do prze-

sady w niektórych wypadkach, wyrażającej się tym, że wstawia się do planu zaopatrzenia pozycje wyszczególnione ilościowo, ze ścisłym wyliczeniem poprzez wszystkie rubryki wzoru, dla materiałów, których całoroczne zużycie wyraża się wartością kilku tysięcy lub nawet kilkuset złotych. Tego rodzaju pozycje winny być na końcu arkusza odpowiadającego danej branży podane tylko w zbiorczej pozycji wartościowo, bez obowiązku ich szczegółowego wyspecyfikowania.

Wyjątek od tej zasady stanowią jedynie materiały importowane, dla których każda, nawet drobna ilość winna być szczegółowo wyspecyfikowana w planach zużycia sporządzanych przez zakłady i w planach zaopatrzenia sporządzanych przez przedsiębiorstwa.

Jeśli w pewnej branży okaże się, że podany spis materiałów nie daje możliwości ścisłego zaplanowania, to należy wszystkie nieobjęte spisem materiały podać wartościowo w pozycji: „inne nieobjęte spisem”. Obowiązek szczegółowej specyfikacji dla tej pozycji na szczeblu przedsiębiorstwa istnieje tylko wtedy, gdy wartość tej pozycji jest poważniejsza, tj. gdy pozycja taka na szczeblu zakładu przekracza w danej grupie branżowej kwotę zł 50.000.

Pewne przemysły wykazują w niektórych materiałach tak niewielkie zużycie w porównaniu z przemysłami będącymi głównymi odbiorcami tych materiałów, że szczegółowe planowanie zużycia i zapotrzebowania przez te przemysły wykazujące nieznaczne zużycie byłoby niecelowe.

Dla nadania planowi zaopatrzenia większej przejrzystości należy stosować następujące zasady.

1) Obowiązek szczegółowego planowania według pozycji spisu branżowego istnieje w odniesieniu do: materiałów podstawowych (A) materiałów pomocniczych bezpośrednich (B-a) paliwa (C) opakowań wysyłkowych (D) i wszystkich materiałów w pozostałych pozycjach układu rodzajowego (B—b, E, F), o ile materiały te są przedmiotem importu wyłącznego lub uzupełniającego.

2) Zużycie i zapotrzebowanie materiałów nie wchodzących w zakres importu a objętych pozycjami układu rodzajowego B—b, E, F, winny być planowane zgodnie z wymaganiami spisu branżowego i w pozycjach szczegółowych odpowiadających temu spisowi tylko wtedy, jeśli zużycie danego materiału osiąga poważniejszą ilość, która może mieć wpływ na rozdzielność. Stosownie do potrzeb i warunków pracy poszczególnych przemysłów Centrala Zaopatrzenia określa w każdej branży spisu materiałów dołączonego do niniejszej instrukcji te materiały wchodzące w skład pozycji B—b, E, F, które powinny być pomieszczone w planie zaopatrzenia w takiej specyfikacji jak to podaje spis materiałów. Pozostałe materiały będą wówczas planowane w obrębie danej branży według spisu branżowego materiałów jedynie wartościowo w zbiorowej pozycji. Planowanie ilościowe w danej pozycji spisu materiałów nie jest konieczne wymagane jeśli wartość planowanego zużycia rocznego na zakładzie osiąga złotych 50.000.

Jednostki podane w spisie branżowym są jednostkami obowiązującymi, w jakich należy planować, nawet wtedy, gdyby dany materiał ujęty był w ewidencji zużycia i zapasów w danym przemyśle planującym w innych jednostkach.

Ceny uwidocznione w spisie branżowym są w zasadzie cenami obowiązującymi dla wyceny planu zaopatrzenia. Ceny te ustalone zostały dla poszczególnych pozycji spisu materiałów przez branżowe centrale zbytu jako średnie ważone cen asortymentów objętych daną pozycją, w oparciu o udział ilościowy poszczególnych asortymentów w zbycie.

W uzasadnionych wypadkach poszczególne przemysły mogą się odchylić od tych cen przy wycenie swojego planu zaopatrzenia, jeśli np. ilości danego materiału pomieszczone w planie zaopatrzenia są znaczne, a w zużyciu przeważają asortymenty o cenie różniącej się znacznie od podanej w spisie ceny średniej. W każdym wypadku odchylenia się od cen średnich podanych w spisie materiałów decyzyja zarówno co do możliwości

samego odchylenia się od cen średnich, jak i co do ustalenia innej ceny należy do Centrali Zaopatrzenia. Samowolne, niekontrolowane przez Centralę Zaopatrzenia zmiany cen podanych w spisie materiałów ze strony przedsiębiorstw i zakładów jest niedopuszczalne. Centrala Zaopatrzenia ma obowiązek, przy składaniu planu zaopatrzenia podać w piśmie towarzyszącym wykaz tych pozycji dla których przy wycenie planu zaopatrzenia przyjęta została cena różna od podanej w spisie materiałów, z odpowiednim uzasadnieniem.

Ceny podane w spisie materiałów są cenami franco stacja przeznaczenia (dla przesyłek kolejowych). Do cen tych nie należy doliczać kosztów transportu, bowiem, nawet w wypadku powstania dodatkowych kosztów koszty te księgowane będą odrębnie i nie powinny znaleźć odbicia w planie zaopatrzenia.

Zwraca się uwagę na to, że plan zaopatrzenia jest planem wyłącznie materiałowym i dlatego nie należy w nim pomieszczać energii, gazu, pary, wody itp., które stanowią inny zupełnie rodzaj kosztów produkcji i nie wchodzi w materiałowe koszty.

Dla wszystkich artykułów, przy których w spisie branzowym widnieje oznaczenie „U” wymagane jest uzasadnienie zaplanowanego zużycia. Uzasadnienie to winno być sporządzone tylko w tym wypadku, jeśli materiał według danej pozycji spisu branzowego został pomieszczony szczegółowo w planie zaopatrzenia, zgodnie z podaną wyżej zasadą.

Spis branzowy zawiera także oznaczenia wskazujące na materiały importowane, z tym, że znak „Zc” oznacza materiały stanowiące przedmiot importu wyłącznego, a znak „Zu” odnosi się do materiałów importowanych jako uzupełnienie produkcji krajowej. Przy każdym z tych materiałów podany jest również znak wskazujący odpowiedniego importera, przez którego dany materiał jest sprowadzany z zagranicy.

6. Wzory formularzy do planu zużycia i planu zaopatrzenia i podział pracy na szczeblach organizacyjnych.

a) Plan zużycia na zakładzie.

Zakład sporządza plan zużycia materiałów.

Dla sporządzania planu zużycia materiałów podstawowych, jak również pozostałych materiałów, których normy zużycia dadzą się odnieść do jednostki produktu wytwarzanego przez dany zakład, stosować należy formularz według wzoru Nr 1 — Z.

W poszczególnych rubrykach tego formularza należy podać:

- w rubr. 2 — numer konta, według którego dany materiał ujęty jest ewidencyjnie w magazynie; w niektórych przemysłach będzie to symbol obowiązującego w tych przedsiębiorstwach indeksu materiałowego;
- w rubr. 3 — Nr. G U S według branzowego spisu materiałów załączonego do niniejszej instrukcji;
- w rubr. 4 — nazwę materiału, którego zużycie planuje się, według nomenklatury podanej w branzowym spisie materiałów załączonym do niniejszej instrukcji;
- w rubr. 5 — jednostkę miary zgodną ze spisem branzowym dołączonym do niniejszej instrukcji; jeśli ewidencja magazynowa ujmuje dany materiał w jednostkach innych, niż wymaga instrukcja, należy dokonać odpowiedniego przeliczenia celem dostosowania się do instrukcji;
- w rubr. 6 — cenę jednostkową materiału, według spisu branzowego dołączonego do niniejszej instrukcji, z zachowaniem zasad podanych w poprzednim rozdziale;
- w rubr. 7 — numer katalogowy wytworu, do produkcji, którego dany materiał jest przeznaczony, lub z produkcją którego zużycie danego materiału jest tak dalece związane, że normę zużycia danego materiału można odnieść do jednostki wytworu; numer ten należy podać według katalogów obowiązujących w danym przemyśle;

w rubr. 8 — nazwę wytworu; jeżeli ten sam materiał wchodzi do produkcji szeregu wytworów, należy w rubr. 8 podać wszystkie te wytwory, aby przez to zaplanować szczegółowo zużycie na produkcję każdego wytworu; w tym wypadku należy też odpowiednio wypełnić dla każdego wytworu rubryki 9, 10, 11, 12 i 13 i dla każdego materiału podanego w rubryce 4-tej dokonać podsumowania rubryki 13-tej, aby uzyskać pełne planowane zużycie na wszystkie produkowane wytwory;

w rubr. 9 — jednostkę miary, w jakiej ujmuje się wytwór;

w rubr. 10 — wielkość planowanej produkcji dla danego wytworu;

w rubr. 11 — faktyczne zużycie na jednostkę produktu w 1948 r.;

w rubr. 12 — planowaną normę zużycia na jednostkę produktu w 1950 r.; rozumie się przez to, że normy zużycia w 1948 r. oparte częściowo o zużycie materiałów nie zawsze jakościowo odpowiednich winny zmniejszać się w miarę poprawy jakości materiałów, a prócz tego doskonalenie technologicznych procesów produkcyjnych i dążność do racjonalnie pojętej oszczędności w zużyciu materiałów winny przynieść z sobą niższe normy zużycia: to planowane niższe normy zużycia winno znaleźć swój wyraz w planie zużycia na 1950 r.;

w rubr. 13 — wielkość planowanego zużycia wynikającą z pomnożenia liczb z rubr. 10 i 12; ta wielkość planowanego zużycia winna być wyliczona w jednostkach takich, jak podaje rubr. 5;

w rubr. 14 — wartość planowanego zużycia, jako wynik pomnożenia liczb z rubr. 6 i 13; w wypadku, gdy ten sam materiał wchodzi do produkcji szeregu wytworów, należy po podsumowaniu w rubr. 13 planowanego zużycia danego materiału na wszystkie te wytwory, podać w rubr. wartość tego planowanego zużycia w jednej pozycji; w tych przemysłach wzgl. przedsiębiorstwach, gdzie ze względu na kalkulację kosztów poszczególnych wytworów będzie to celowe, należy w rubr. 14 podać wartość planowanego zużycia na każdy wytwór; dyspozycje w tej sprawie podadzą odpowiednio Centralne Zarządy.

Dla sporządzenia planu zużycia dla materiałów, dla których niemożliwe jest ustalenie normy zużycia, odniesionej do jednostki produktu wytwarzanego przez zakład, lecz konieczne jest odniesienie normy zużycia do innych jednostek, jak np. jednostka pracy lub czasu, należy stosować formularz według wzoru Nr. 2 — Z.

W formularzu tym należy wypełnić rubryki 1—6 w sposób analogiczny, jak w formularzu Nr. 4, a w pozostałych rubrykach podać:

- w rubr. 7 — do jakiego celu używany jest dany materiał (np.: soda — do zmiękczenia wody kołowej, karbid (w górnictwie) — do lamp karbidowych pod ziemią, olej wrzecionowy — do oliwienia wrzecion);
- w rubr. 8 — nazwę wzgl. rodzaj jednostek, w odniesieniu do których ustalana została norma zużycia (np.: para w tonnach wzgl. energia elektryczna w KWh, lampodniówki, wrzeciono-dni);
- w rubr. 9 — jednostkę, w odniesieniu do której ustalona została norma zużycia (np. tona, 1000 KWh, 1000 lampodniówek, 1000 wrzeciono-dni);
- w rubr. 10 — ilość jednostek odniesienia (np. przy parze — 1.500.000, przy energii elektrycznej — 250.000, co oznacza produkcję 250.000.000 KWh wyrażoną w tysiącach KWh jako jednostkach, przy karbidzie — 450, co oznacza 450.000 lampodniówek wyrażo-

C.Z.P.			Plan Zużycia				Wzór Nr 1-Z	Poz. układu rodzajowego					
Przedsiębiorstwo			uzasadnienie zużycia materiałów w 1950 r.					Numeracja ogólna planu zużycia / uzasadnienia zużycia materiałów					
Zakład			Branża (w/g branżowego spisu materiałów)				Ark. Nr						
Centrala			Ark. Nr				Ilość ark.						
M a t e r i a ł							W y t w ó r			Ilościowa norma zużycia mater. na jednostkę wytworu		Planowe roczne zużycia materiału	
L. p.	Nr konta mater.	Nr G.U.S.	Wyszczególnienie	Jedn. miary	Cena jednostk. w zł	Nr katalogowy	N a z w a	Jedn. miary	Produkcja (ilość)	w roku 1948	planow. w r. 1950	Ilość	Wartość w zł
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Data ..... Podpis Kier. Działu Planowania: ..... Data ..... Podpis Dyrektora:													

C. Z. P.			Plan Zużycia / uzasadnienie zużycia materiałów w 1950 r.				Wzór Nr 2-Z	Pozycja układu rodzajowego					
Przedsiębiorstwo			Branża (w/g branżowego spisu materiałów)					Numeracja ogólna planu zużycia uzasadnienia zużycia materiałów					
Zakład			Ark. Nr				Ilość ark.:						
Centrala			Ark. Nr				Ilość ark.:						
M a t e r i a ł						Cel. zużycia	Nazwa odniesienia	Jedn. miary odniesienia	Wielkość odniesienia (ilość jednostek odniesienia)	Ilościowa norma zużycia materiału na jednostkę wytworu		Planowane roczne zużycie materiału	
Lp.	Nr konta mater.	Nr G. U. S.	Wyszczególnienie	Jedn. miary	Cena jednostk. w zł					w roku 1948	planowana w 1950 r.	Ilość	Wartość
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Data ..... Podpis Kier. Działu Planowania: ..... Data ..... Podpis Dyrektora:													

nych w tysiącach lampodniówek jako jednostkach, przy oleju wrzecionowym — 3.600, co oznacza 3.600.000 wrzeciono-dni mierzonych w tysiącach wrzeciono-dni);

w rubr. 11 — jak w formularzu Nr. 1 — Z;

w rubr. 12 — jak w formularzu Nr. 1 — Z;

w rubr. 13 — wielkość planowanego zużycia, jako wynik pomnożenia liczb z rubr. 10 i 12; wielkość planowanego zużycia winna być wyrażona w jednostkach takich, jak podaje rubr. 5;

w rubr. 14 — jak w formularzu Nr. 1 — Z.

Jeśli norma zużycia ustalona została na jednostkę czasu, np. na 1 miesiąc, wówczas należy podać:

w rubr. 8 — „czas“;

w rubr. 9 — „1 miesiąc“;

w rubr. 10 — „12“.

Plan zużycia na zakładzie winien być sporządzony oddzielnie (na odrębnych arkuszach) dla każdej z branż podanych w spisie branżowym, a prócz tego w ramach danej branży oddzielnie (na odrębnych arkuszach) dla artykułów reglamentowanych i niereglamentowanych.

Z uwagi na wymogi planu finansowego, jak i z uwagi na konieczność kontroli planu zużycia i planu zaopatrzenia od strony finansowej konieczne jest dalsze rozbiecie na odrębne arkusze dla poszczególnych pozycji układu rodzajowego, tj. dla:

- A) Materiałów podstawowych
- B-a) Materiałów pomocniczych bezpośrednich
- B-b) Materiałów pomocniczych pośrednich
- C) Paliwa
- D) Opakowań wysyłkowych
- E) Inwentarza małoценnego i krótkotrwałego
- F) Części zapasowych maszyn i urządzeń technicznych.

Oznacza to, że teoretycznie, przy podziale materiałów w danej branży na reglamentowane i niereglamentowane, a tych znów z kolei na 7 pozycji układu rodzajowego mielibyśmy w tej branży 14 arkuszy planu zużycia, obejmujących dla każdej pozycji układu rodzajowego po 2 arkusze (reglamentowane i niereglamentowane materiały).

Oczywiście, w praktyce wypadek taki nigdy nie nastąpi, idzie jednakże o wyraźne podkreślenie zasady.

Kilka uwag poświęcić należy jeszcze sprawie planowania zużycia materiałów wytwarzanych przez sam zakład planujący zużycie. O ile te materiały, tworzywa, a zwłaszcza półfabrykaty typowe nie są oddawane własnej centrali zbytu, która następnie fakturowałaby zakładowi ilości przez zakład zużyte, to w rubr. 13-tej wzoru Nr. 1 — Z wzgl. wzoru Nr. 2 — Z należy poniżej planowanego zużycia podać w nawiasie ilość przewidzianą do pokrycia z własnej produkcji. Zaznacza się wyraźnie, że dotyczy to tylko zakładu i tylko jego własnej produkcji. O sposobie rozwiązania tej sprawy w przedsiębiorstwie będzie mowa w dalszym ciągu niniejszej instrukcji, przy omawianiu sporządzania planu zaopatrzenia w przedsiębiorstwie. To zaznaczenie ilości przewidzianej z własnej produkcji zakładu na pokrycie planowanego zużycia ma zasadnicze znaczenie przy opracowaniu planu zaopatrzenia w przedsiębiorstwie, zwłaszcza w odniesieniu do obliczenia zapasów i zapotrzebowań.

Po sporządzeniu planu zużycia na formularzach według wzoru Nr. 1—Z i Nr. 2—Z należy dla każdej branży oddzielnie (na odrębnych arkuszach) z zachowaniem podziału na materiały reglamentowane i niereglamentowane (również na odrębnych arkuszach) sporządzić zestawienie na formularzu według wzoru Nr. 3—Z.

Zestawienie to ma na celu ujęcie planowanego zużycia w danej branży dla wszystkich pozycji układu rodzajowego.

Sposób wypełnienia tego formularza nie nastęrcza żadnych trudności, gdyż

rubryki 1—6 są powtórzeniem tychże rubryk z wzoru Nr. 1—Z wzgl. Nr. 2—Z;

w rubrykach 7—12 należy odpowiednio wpisać dane co do ilości i wartości planowanego zużycia dla poszczególnych pozycji układu rodzajowego, wpisując oznaczenia tych pozycji w wolne rubryki 7/8, 9/10 i 11/12;

w rubr. 13 — należy podać sumę ilości z rubryk 7, 9 i 11;

w rubr. 14 — należy podać sumę wartości z rubryk 8, 10 i 12;

w rubr. 15 — należy podać stan magazynowy materiału na dzień 1. 5. 49 r. w jednostkach takich, jak podaje rubr. 5.

Osobnego wyjaśnienia wymaga rubryka 16. Jeśli jakiś materiał występuje w zużyciu równocześnie w dwóch różnych pozycjach układu rodzajowego, np. jako materiał podstawowy i jako materiał pomocniczy, to jednak magazynowo może być ewidencjonowany tylko w jednej pozycji układu rodzajowego, a mianowicie w tej, w której zużycie jego przeważa. W planie zaopatrzenia, jaki ma opracować przedsiębiorstwo materiał taki, nie może się również pojawić w dwóch różnych pozycjach układu rodzajowego, lecz tylko w jednej, a mianowicie w tej, w której materiał ten jest ewidencjonowany w magazynie. Dlatego też, jeśli we wzorze Nr. 3—Z zużycie danego materiału pojawi się w różnych pozycjach układu rodzajowego, należy w rubryce 16 podać pozycję, do której należy, odnieść całość zużycia w planie zaopatrzenia według podanej wyżej zasady. Wystarczy te pozycje w rubryce 16 oznaczyć jedną z liter A — F oznaczających pozycje układu rodzajowego według wyszczególnienia podanego na wstępie rozdziału 4-go niniejszej części instrukcji.

Rubryki wzoru Nr. 3—Z podające wartość planowanego zużycia, tj. rubryki 8, 10 i 12 i 14, winny być podsumowane.

Po sporządzeniu zestawień dla grup branżowych na formularzach według wzoru Nr. 3—Z należy na formularzu według wzoru Nr. 4—Z sporządzić ogólne zestawienie wartości planowanego zużycia, podając:

w rubr. 1 — oznaczenie grupy branżowej, z tym, że powtórzy się ona ewentl. dwukrotnie: dla materiałów reglamentowanych i niereglamentowanych;

w rubr. 2—9 — sumy odpowiednich rubryk z zestawień dla grup branżowych na wzorze Nr. 3—Z;

w rubr. 10 — sumę rubryk 2—9.

Rubryki 2—9 należy następnie podsumować, aby uzyskać w ten sposób wartość ogólną planowanego zużycia z równoczesnym rozbićciem na poszczególne pozycje układu rodzajowego.

Przy wypełnianiu wzoru Nr. 3—Z i wzoru Nr. 4—Z należy, podobnie jak przy wypełnianiu wzorów Nr. 1—Z i Nr. 2—Z, podać w nawiasie w odpowiednich rubrykach pod liczbami oznaczającymi ilość wzgl. wartość pełnego zużycia ilości wzgl. wartości tworzyw i półfabrykatów produkowanych przez zakład planujący zużycie, a przewidzianych na pokrycie częściowe lub całkowite planowanego zużycia. Te pomieszczone w nawiasach ilości wzgl. wartości nie wchodzi do sumy danej rubryki, lecz, jeśli idzie o wartości, winny być podane pod sumą danej rubryki wzoru Nr. 3—Z wzgl. wzoru Nr. 4—Z, również w nawiasie. Ma to swoje znaczenie, jak o tym będzie następnie mowa, dla konstrukcji planu obrotów materiałowych.

Poszczególne arkusze planu zużycia na wzorach Nr. 1—Z i 2—Z jak i zestawienia na wzorach Nr. 3—Z i Nr. 4—Z winny być na zakładzie sporządzone w 2-ch egzemplarzach, z których jeden przeznaczony jest dla przedsiębiorstwa jako podstawa do sporządzenia planu zaopatrzenia, a drugi pozostaje w zakładzie.

W uzasadnionych wypadkach przedsiębiorstwo może dać polecenie sporządzenia planu zużycia i zestawień według wzorów Nr. 3—Z i Nr. 4—Z w 3-ch egzemplarzach, z których dwa byłyby przeznaczone dla przedsiębiorstwa.

Poszczególne arkusze planu zużycia i zestawień według wzorów Nr. 3—Z i Nr. 4—Z winny być podpisane przez komórkę planującą zaopatrzenie na zakładzie i przez dyrektora zakładu.

Plany zużycia i zestawienia winny być przekazane przez zakład do przedsiębiorstwa w wyznaczonym terminie, przy czym w tej formie, że poszczególne arkusze winny być ułożone kolejno według grup branżowych, a w obrębie grup kolejno według pozycji układu rodzajowego podanych w niniejszej instrukcji. Tak ułożone arkusze planu zużycia winny być kolejno ponumerowane i oddane do przedsiębiorstwa wraz ze spisem arkuszy składających się na całość planu zużycia zakładu.

C. Z. P. .... Przedsiębiorstwo ..... Zakład						Zestawienie zużycia materiałów wg. układu rodzajowego na rok 1950						Wzór Nr 3-Z		Branża	
												Ark. Nr:		Ilość ark.:	
M a t e r i a ł						Pozycje układu rodzajowego						R a z e m		Ilościowy stan maga- zynowy mater. na dzień 1. V. 194 r.	Sym- bol zasze- rego- wania
L. p.	Nr konta mater.	Nr G.U.S.	Wyszczególnienie	Jedn. miary	Cena jednost.	Ilość	Wartość	Ilość	Wartość	Ilość	Wartość	Ilość	Wartość		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Data						Podpis Kier. Działu Planowania						Data		Podpis Dyrektora	

C. Z. P. .... Przedsiębiorstwo ..... Zakład				Zbiorcze zestawienie zużycia materiałów w 1950 r. dla kontroli kosztów produkcji				Wzór Nr 4-Z			
B r a n ż a	W a r t o ś ć p o z y c j i u k ł a d u r o d z a j o w e g o							Razem	Uwagi		
	Materiały podstawowe	Materiały pomocnicze bezpośrednie	Materiały pomocnicze pośrednie	Paliwo	Opakowanie wysyłkowe	Inwentarz małocenny i krótkotrwały	Części zapasowe maszyn i urządz. techn.				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10		
Data:				Podpis Kier. Działu Planowania:				Data:		Popis Dyrektora:	

b) Plan zaopatrzenia w przedsiębiorstwie.

Po otrzymaniu z zakładów planów zużycia winno przedsiębiorstwo poddać przede wszystkim wnikliwej i gruntownej analizie i kontroli plany zużycia poszczególnych zakładów. Zwłaszcza, jeśli pomiędzy zakładami istnieje duże podobieństwo w rodzaju produkcji, należy porównać podane przez zakłady normy zużycia, aby w razie stwierdzenia poważniejszych odchyłań stwierdzić przyczyny tego i usunąć ewentualne błędy i pomyłki.

Następnie winno przedsiębiorstwo w oparciu o zestawienia sporządzone przez zakłady na wzorach Nr. 4—Z dokonać analizy planu zużycia od strony finansowej. Bliższe omówienie sposobu przeprowadzenia tej analizy zawarte jest w rozdziale 1-szym części III niniejszej instrukcji.

Jeśli analiza finansowa planu zużycia, tj. porównanie planowej wartości zużycia z kosztami produkcji w poszczególnych pozycjach układu rodzajowego wykaże różnice nieuzasadnione, to oznacza to konieczność powtórzonego przeanalizowania ilościowej strony planu zużycia dla doprowadzenia go do stanu realnego.

Po należytem sprawdzeniu planu zużycia i dokonaniu ewentualnych zmian i poprawek będących wynikiem analizy, o której mowa wyżej, sporządza przedsiębiorstwo plan zaopatrzenia.

Plan zaopatrzenia sporządza przedsiębiorstwo na formularzach według wzorów Nr. 5—Z i 6—Z, a mianowicie na wzorze Nr. 5—Z znajduje plan zaopatrzenia swój wyraz ilościowy, zaś na wzorze Nr. 6—Z — wartościowy.

Plan zaopatrzenia winien być sporządzony przez przedsiębiorstwo na odrębnych arkuszach dla poszczególnych branż podanych w spisie branżowym dołączonym do niniejszej instrukcji, a w obrębie tych branż na odrębnych arkuszach dla materiałów reglamentowanych i niereglamentowanych.

Podstawę do sporządzenia planu zaopatrzenia są zestawienia sporządzone przez zakłady na wzorach Nr. 3—Z. Zestawienia te zawierają, dla każdego zakładu, planowane zużycie danego materiału ogółem dla wszystkich pozycji układu rodzajowego. To planowane zużycie ogółem podane jest w rubrykach 13 i 14 (ilościowo i wartościowo), a w rubryce 16 podane jest oznaczenie pozycji układu rodzajowego, do której należy zaliczyć całe planowane zużycie.

Zestawienia na wzorze Nr. 3—Z ze wszystkich zakładów wchodzących w skład przedsiębiorstwa, obejmujące materiały tej samej branży (z podziałem na reglamentowane i niereglamentowane) należy zebrać na jednym zestawieniu obejmującym planowane zużycie całego przedsiębiorstwa. To zestawienie, traktowane zresztą jako brulion roboczy w przedsiębiorstwie, winno uszeregować od razu materiały według kolejnych pozycji układu rodzajowego (A—F). W zestawieniu tym należy również zebrać stany magazynów poszczególnych zakładów w jedną sumę.

Przedsiębiorstwa same, w zależności od ilości zakładów wchodzących w ich skład, znajdują najlepszą formę dla tych zestawień pomocniczych.

Gdyby się zdarzyło, że jakiś materiał w dwóch różnych zakładach tego samego przedsiębiorstwa wchodzi do różnych pozycji układu rodzajowego (jako całość planowanego zużycia podanego we wzorach Nr. 3—Z), to w pomocniczym zestawieniu zbiorczym należy ten materiał pomieścić w pozycji układu rodzajowego wykazującej przewagę zużycia.

Ustalone w pomocniczych zestawieniach planowane zużycie ogółem należy przenieść na wzór Nr. 5—Z, z zachowaniem ustalonego układu rodzajowego. W tym celu należy na wzorze Nr. 5—Z wpisać poszczególne materiały w ten sposób że w rubryce 4 należy podać jako tytuł wstępny pozycję układu rodzajowego, np.:

Materiały podstawowe (A) i pod tym tytułem wstępnym wpisać wszystkie materiały tu należące, a następnie podać ewentualne dalsze tytuły wstępne odpowiadające pozycjom układu rodzajowego.

Dalszym etapem pracy jest ustalenie przewidywanych zapasów na początek okresu planowania, tj. na dzień 1. 1. 1950 r.

Dla tego celu wydziały zaopatrzenia w przedsiębiorstwach winny przygotować ściśle dane, z których wyni-

kie, jakie dostawy przewidywane są w poszczególnych materiałach w okresie od 1. 5. 49 r. do 31. 12. 49 r. Dane te umożliwią obliczenie przewidywanych zapasów na dzień 1. 1. 1950 r. według zasad podanych w rozdziale 2-gim części II niniejszej instrukcji.

Z kolei należy wpisać na arkusze planu zaopatrzenia czasowe normy zapasu. Te normy czasowe winny być w zasadzie ustalone przez Centrale Zaopatrzenia i podane do wiadomości przedsiębiorstw. Dotyczy to tych materiałów, które dostarczane są przedsiębiorstwom przez Centrale Zaopatrzenia.

Przy ustalaniu czasowych norm zapasu trzeba pamiętać o tym, że, może zająć niekiedy potrzeba ustalenia tych norm indywidualnie dla pewnych materiałów i dla pewnych zakładów lub przedsiębiorstw.

Jeśli w skład pewnego przedsiębiorstwa wchodzi zakłady położone geograficznie mniej i więcej korzystnie w stosunku do źródła dostaw, to czasowa norma zapasu dla tych zakładów nie może być jednakowa. Trzeba wtedy uwzględnić różnice w cyklu dostaw i ustalić czasowe normy zapasu zgodne z tymi różnymi cyklami dostaw, a wówczas czasowa norma zapasu dla przedsiębiorstwa obejmującego zakłady o różnych cyklach dostaw w danym materiale będzie średnią ważoną czasowych norm zapasu dla poszczególnych zakładów, albo też trzeba będzie ustalić ilościową normę zapasu dla każdego zakładu indywidualnie, a jako normę ilościową zapasu dla przedsiębiorstwa przyjąć sumę norm ilościowych zapasu dla poszczególnych zakładów.

Wypadek taki może naprzykład zająć wtedy, gdy jakaś wytwórnia chemiczna otrzymuje kwas siarkowy codziennie z położonej tuż obok huty, a inna, pokrewna wytwórnia chemiczna otrzymuje tenże kwas siarkowy przesyłkami kolejowymi w odstępach kilkudniowych.

Z normy czasowej zapasu i wielkości planowanego zużycia wynika ilościowa norma zapasu. Sposób ustalania ilościowej normy zapasu omówiony został również w rozdziale 2-gim części II niniejszej instrukcji.

Mając planowane zużycie, ilościową normę zapasu i przewidywany zapas na początek okresu planowania, przez zastosowanie zasad ustalania zapasu na koniec okresu planowania podanych w rozdziale 3-cim części II niniejszej instrukcji łatwo już obliczyć wynikające stąd planowane zapotrzebowanie.

Poszczególne rubryki wzoru Nr. 5—Z nie wymagają bliższych wyjaśnień.

Na podstawie wypełnionego wzoru Nr. 5—Z należy wypełnić wzór Nr. 6—Z.

We wzorze Nr. 6—Z należy zachować te same tytuły wstępne, o jakich była mowa przy wzorze Nr. 5—Z, odnoszące się do poszczególnych pozycji układu rodzajowego i w obrębie każdej pozycji układu rodzajowego podsumować każdą z rubryk 7—12, a następnie podać na dole arkusza w tychże rubrykach sumy obejmujące wszystkie pozycje układu rodzajowego występujące w danej grupie branżowej.

Plan zaopatrzenia na wzorach Nr. 5—Z i 6—Z sporządzają przedsiębiorstwa zarówno jednozakładowe, jak i wielozakładowe. Oznacza to, że zakład posiadający osobowość prawną prócz wypełnienia podstawowych dla planu zaopatrzenia wzorów od Nr. 1—Z do Nr. 4—Z sporządza plan zaopatrzenia na wzorach Nr. 5—Z i 6—Z.

Przy wypełnianiu wzorów Nr. 5—Z i 6—Z należy w sposób specjalny potraktować sprawę tworzyw i półfabrykatów typowych własnej produkcji, a mianowicie:

Z sumy planowanego zużycia wszystkich zakładów należy wyliczyć te ilości, które te zakłady pokryją z własnej produkcji i podać te ilości jako równe sobie w rubrykach 9 i 10, bez wypełniania rubryk 7, 8, 11 i 12, a pozostałą ilość planowanego zużycia potraktować w sposób analogiczny, jak wszystkie inne materiały. Ilości podane tylko w rubrykach 9 i 10 należy ująć w nawiasy i we wzorze Nr. 6—Z nie wprowadzać ich do sumy rubryk 9 i 10, lecz podać w odpowiednich pozycjach również w nawiasach, gdyż, jakkolwiek te ilości słusznie wejdą do planu zużycia, to w planie obrotów materiałowych wykazane zostaną w oddzielnej rubryce i nie powinny być objęte normą zapasu, a to z tej racji, że ewidencjonowanie ich odbywa się w magazynie wyrobów gotowych i półfabrykatów, a nie w magazynie materiałów przeznaczonych do zużycia w zakładzie.

C. Z. P. .... Przedsiębiorstwo..... Centrala.....		Plan Zaopatrzenia Materiałowego na rok 1950 (wartościowy)				Wzór Nr 6-Z	Branża..... Ark. Nr.:..... Ilość ark.:.....				
L. p.	Nr konta mater.	Nr G. U. S.	Wyszczególnienie	Jedn. miary	Cena jedn.	Norma zapasu na 1. I. 1950 r. Wartościowa	Zapasy na początku okresu plan. 1. I. 1950 r. wartości	Zapotrzebowanie	Zużycie	Zapasy na końcu okresu plan. 31. XII. 1950 wartość	Norma zapasu na 31. XII. 1950 r. Wartościowa
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

Data:.....
 Podpis Kier. Działu Planowania:.....
 Podpis Dyrektora Tech.:.....
 Podpis Dyr. Finansowo-Adm.:.....

łączyć zestawienie sporządzone na wzorze Nr. 6--Z obejmujące tylko wartościowo wszystkie branży.

Poszczególne arkusze planu zaopatrzenia sporządzonego przez Centralę Zaopatrzenia winny być podpisane przez szefa działu planowania Centrali, przez Dyrektora Centrali Zaopatrzenia, a prócz tego akceptowane podpisem dyrekcji technicznej i dyrekcji finansowo-administracyjnej Centralnego Zarządu.

7. Uzasadnienia dla artykułów deficytowych i reglamentowanych.

Uzasadnienia należy opracować jedynie dla artykułów oznaczonych w branżowym spisie materiałów znakiem „U”.

Uzasadnienia należy sporządzić na formularzach według wzoru Nr 1-Z wzgl. 2-Z, zależnie od tego, na którym z tych wzorów sporządzony został plan zużycia danego materiału.

Uzasadnienia, podobnie jak plany zużycia i plany zaopatrzenia, nie mogą łączyć na jednym arkuszu artykułów różnych branż.

Uzasadnienia winny być sporządzane na szczeblu przedsiębiorstwa, a następnie przez Centralę Zaopatrzenia.

a) Uzasadnienia w przedsiębiorstwie.

Formularze według wzorów Nr 1-Z i Nr 2-Z w swoim zastosowaniu jako formularze do uzasadnienia nie wymagają obszerniejszych wyjaśnień, gdyż zostały one podane przy omówieniu planu zużycia na zakładzie. Uzasadnienia winny być możliwie dokładne i oparte o wiarygodne dane. Jest to zresztą, leżąca w interesie samych przedsiębiorstw, najlepsza metoda kontroli poprawności opracowania planu zaopatrzenia.

Przedsiębiorstwa sporządzają uzasadnienia w 2-ch egzemplarzach, z których jeden przesyłają wraz z planem zaopatrzenia do Centrali Zaopatrzenia, a drugi zachowują dla siebie.

Uzasadnienia winny być podpisane przez kierownika działu planowania w przedsiębiorstwie.

b) Uzasadnienia w Centrali Zaopatrzenia.

Uzasadnienia w Centrali Zaopatrzenia winny być w zasadzie sporządzane jako zbiorcze uzasadnienia na tychże wzorach, co w przedsiębiorstwach. Jeśli jednak, wskutek różnorodnej struktury przedsiębiorstw i wynikającej stąd różnorodności uzasadnień, sporządzenie zbiorczego uzasadnienia na dany materiał lub na materiały wchodzące w skład danej grupy branżowej nie jest możliwe, może Centrala dołączyć do sporządzonego przez siebie planu zaopatrzenia uzasadnienia oddzielne dla każdego przedsiębiorstwa.

Centrala Zaopatrzenia sporządza uzasadnienia w 4-ch egzemplarzach, z których:

- 1 przeznaczony jest dla Ministerstwa,
- 1 przeznaczony jest dla Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego,
- 1 przeznaczony jest dla branżowej Centrali Zbytu,
- 1 pozostaje w Centrali Zaopatrzenia.

ROZDZIAŁ III — ZWIĄZEK POMIĘDZY PLANEM PAOPATRZENIA I PLANEM FINANSOWYM.

1. Plan zaopatrzenia i zbiorczy plan kosztów rodzajowych.

Jakkolwiek plan zaopatrzenia opracowywany jest przede wszystkim od strony ilościowej i winien być tak właśnie ujęty, to jednak nie może on być dobrze opracowywanym planem, jeśli nie będzie uzgodniony z planem finansowym. Dlatego konieczna jest dokładna kontrola finansowa planu zaopatrzenia.

Uzgodnienie planu zaopatrzenia z planem finansowym odbywa się na szczeblu przedsiębiorstwa.

Plan zaopatrzenia znajduje swoje odbicie w planie finansowym przede wszystkim w zbiorczym planie kosztów rodzajowych.

Do zbiorczego planu kosztów rodzajowych wchodzi planowane zużycie materiałów. To planowane zużycie wchodzi do planu kosztów rodzajowych w takim układzie, jak to podano na wstępie rozdziału 4-go części II niniejszej instrukcji.

Dla kontroli planu zużycia od strony kosztów służy zestawienie według wzoru Nr 4-Z, które przedstawia wartość planowanego zużycia w poszczególnych pozycjach układu rodzajowego, odpowiadających podziałowi rodzajowemu klasy materiałowej jednolitego planu kont.

Należy przy tym zwrócić uwagę na to, że wartość planowanego zużycia materiałów podstawowych (A), pomocniczych bezpośrednich (B-a) i paliw zaliczanych na koszty bezpośrednie, jako materiałów zużywanych wyłącznie na cele operacyjne, przeliczone na jednostkę produkcji lub porównane z globalną wartością planowanej produkcji, jest bezpośrednio porównywalna z kosztami.

Inaczej przedstawia się sprawa, jeśli idzie o pozostałe materiały poza wymienionymi w poprzednim zdaniu. W niektórych pozycjach układu rodzajowego spotyka się materiały zużywane także na cele pozaoperacyjne. Rozbicie zużycia materiałów na cele operacyjne i pozaoperacyjne w układzie rodzajowym jest niemożliwe, gdyż rozbicie to dokonywane jest w księgowości tylko w układzie stanowiskowym kosztów. Nie może być wobec tego bezpośredniej porównywalności pomiędzy planem zużycia i kosztami produkcji. Trzeba więc na podstawie danych księgowości stwierdzić, jak w poszczególnych pozycjach rodzajowych dzieli się zużycie wartościowo na cele operacyjne i pozaoperacyjne i w tym samym stosunku rozdzielić wartość planowanego zużycia, a następnie uzyskaną w ten sposób wartość planowanego zużycia na cele operacyjne porównać z dotychczasowymi kosztami produkcji w odpowiednich kontach rodzajowych materiałów.

W tym celu trzeba na podstawie danych księgowości każdą z sum zamykających rubryki 2—9 we wzorze Nr 4-Z podzielić na:

- a) nakłady operacyjne,
- b) nakłady pozaoperacyjne

i porównanie wartości planowego zużycia z kosztami produkcji przeprowadzić w oparciu o wartość planowanych nakładów operacyjnych.

Porównanie to należy przeprowadzić indywidualnie dla każdego zakładu wchodzącego w skład przedsiębiorstwa, a wynik tego porównania zadecyduje o tym, czy sporządzony przez zakład plan zużycia może być uważany za realny, czy też należy plan zużycia zrewidować i dokonać w nim odpowiednich poprawek.

Wobec różnorodnej struktury kosztów produkcji w różnych przedsiębiorstwach, w tym, co się tyczy sposobu obliczenia tych kosztów na poszczególne wytwory, instrukcja niniejsza nie może potraktować dokładnie sprawy porównania planów zużycia z kosztami produkcji. Sprawa ta pozostawiona jest Centralnym Zarządkiem Przemysłu do bardziej szczegółowego i przystosowanego do warunków pracy danego przemysłu rozpracowania.

2. Plan zaopatrzenia i plan obrotów materiałowych.

Dalsze odbicie w planie finansowym znajduje plan zaopatrzenia we wzorze zawierającym zbiorczy plan obrotów materiałowych.

Do zbiorczego planu obrotów materiałowych wchodzi wartość z planu zaopatrzenia w układzie rodzajowym odpowiadającym pozycjom układu rodzajowego A do F (według rozdziału 4-go części II niniejszej instrukcji).

Zestawienie według wzoru Nr 4-Z po dokonaniu rozbicia sum podanych w rubrykach 2—9 na nakłady operacyjne i pozaoperacyjne, daje potrzebne dane co do wartości obrotów w planie obrotów materiałowych.

Dane o zapasach i zakupie zawarte są w planie zaopatrzenia (wzór Nr 6-Z, w zestawieniu zbiorczym obejmującym wszystkie branże, dzięki zachowaniu w planie zaopatrzenia podziału na pozycje układu rodzajowego przez tytuły wstępne).

Zbiorczy plan kosztów rodzajowych i zbiorczy plan obrotów materiałowych wchodzi w skład planu finansowego przedsiębiorstwa, a następnie w skład planu finansowego danego przemysłu i sporządzane są nie przez komórkę planowania zaopatrzenia lecz przez komórkę planowania finansowego na podstawie danych, o których wyżej mowa, przygotowanych przez komórkę planowania zaopatrzenia.

ROZDZIAŁ IV — PLANOWANIE IMPORTU.

1. Plan zaopatrzenia i plan importu.

Plan importu jest wynikiem planu zaopatrzenia, winien więc być sporządzony na podstawie opracowanego już planu zaopatrzenia.

Plan importu jest wynikiem porównania ogółu zapotrzebowań wszystkich odbiorców z możliwościami

pokrycia tych zapotrzebowań z produkcji krajowej i innych wpływów poza importowych, jak np. demobil, reparaacje itp.

Spis artykułów dotąd importowanych pomieszczony jest w spisie branżowym materiałów dołączonym do niniejszej instrukcji. Artykuły w kraju zupełnie nie wytwarzane, stanowiące przedmiot importu wyłącznego, oznaczone są w spisie branżowym znakiem „Zc”, te zaś artykuły, które są importowane dla uzupełnienia produkcji krajowej nie pokrywającej w całości zapotrzebowania, oznaczone są w spisie branżowym znakiem „Zu”.

Przy każdym artykule ze znakiem „Zc” wzgl. „Zu” podany jest znak określający importera, w którego zakresie działania leży sprawdzanie danego artykułu z zagranicy.

Artykuły objęte planem importu nie mogą być podawane w pozycjach zbiorczych, lecz winny być szczegółowo wyspecyfikowane, zgodnie ze spisem branżowym dołączonym do niniejszej instrukcji, a w szczególności z uwzględnieniem artykułów specjalnie dla potrzeb planu importu podanych w spisie kursywu.

2. Metoda opracowania planu importu.

Podstawowy plan importu winny sporządzić Centrale Zaopatrzenia wzgl. Centrale Importowe, które posiadają wyłączne prawo importowania pewnych artykułów (jak np. Centrala Zaopatrzenia Hutniczego w zakresie rud, Textilimport w zakresie surowców włókienniczych itp.) i równocześnie wyłączne prawo rozprowadzania tychże artykułów, — albo Centrale Zbytu w zakresie materiałów należących według branżowego spisu dołączonego do niniejszej instrukcji, do reprezentowanej przez te Centrale branży (np. Centrala Handlowa Przemysłu Chemicznego w zakresie chemikali).

W załączeniu do niniejszej instrukcji podany jest spis Central, zobowiązanych do złożenia podstawowego planu importu.

Podstawą do opracowania planu importu jest plan zaopatrzenia, jednak, jak o tym wspomniano w rozdziale 5-tym części II niniejszej instrukcji, branżowy wycinek planu zaopatrzenia przesłany przez Centralę Zaopatrzenia do branżowej centrali zbytu nie będzie zawierał szczegółowej specyfikacji niektórych artykułów importowanych, stanowiłoby to bowiem zmniejszenie przejrzystości planu zaopatrzenia i utrudniłoby pracę zarówno w Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego, jak i w Centrali Zbytu.

Dla umożliwienia sporządzenia podstawowego planu importu należy przyjąć następujące zasady:

1) Centrala Zaopatrzenia, na podstawie otrzymanych z przedsiębiorstw planów zaopatrzenia sporządza plan importu na artykuły stanowiące przedmiot importu wyłącznego, używając do tego celu formularza według wzoru Nr 7-Z.

Ten plan importu wyłącznego winien być sporządzony, podobnie jak plan zaopatrzenia na odrębnym arkuszu dla każdej branży.

Oznaczenie materiałów i jednostek miary w planie importu winno być zgodne z takimiż oznaczeniami w planie zaopatrzenia.

Wielkość planowanego importu jest w tym wypadku równa wielkości planowanego zapotrzebowania.

Ceny w dolarach U. S. A. CIF porty polskie, wzgl. franco granica polska winny być podane przez Centralę Zaopatrzenia. Jeśli Centrala Zaopatrzenia nie zna ceny jakiegoś artykułu w dolarach U. S. A. winna się porozumieć z odpowiednim importerem, który ma obowiązek udzielić Centrali Zaopatrzenia potrzebnej w tym zakresie informacji.

Przy wycenieniu planu importu należy podać wartość każdej pozycji planu, przy czym, w braku cen kontraktowych, względnie (przy artykułach giełdowych) cen giełdowych, przyjęć należy wartości orientacyjną.

Rubryki 8 i 9, przy wypełnianiu wzoru Nr 7-Z przez Centralę Zaopatrzenia, pozostają nie wypełnione.

2) Dla artykułów stanowiących przedmiot importu uzupełniającego sporządza Centrala Zaopatrzenia, również na podstawie otrzymanych z przedsiębiorstw planów zaopatrzenia, specyfikację szczegółową zapotrzebowań na formularzu według wzoru Nr 8-2.

Nazwa instytucji wypełniającej: .... adres		Plan importu na rok 1950				Wzór Nr 7-Z		Branża				
								Importer:				
Lp.	Nr G. U. S.	Wyszczególnienie towarów z podziałem na podgrupy wg. spisu branżowego	Jedn. miary towaru	Cena za jedn. miary w dol. U. S. A.	Planowany import		Odbiorca	Przewidy- wana ilość dla poszczę- gólnych odbiorców	Zamierzony dla poszcz. odbior- ców podział importu na kwartały w tys. dol. U S.A.			
					Ilość	Wartość			I kw.	II kw.	III kw.	IV kw.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13

Data:..... Podpis Kier. Działu Planowania:..... Data..... Podpis Dyrektora.....

Centrala Zaopatrzenia:			Specyfikacja szczegółowa zapotrzebowania wg. planu zaopatrzenia mater. na rok 1950 dla sporządzenia planu importu					Wzór Nr 8-Z		Branża	
										Ark. Nr:..... Ilość ark.....	
Lp.	Nr G.U.S.	Wyszczególnienie	Jedn. miary	Ilościowe zapotrzebowanie w 1950 r.					U w a g i		
				Ogółem	I kwartał	II kwartał	III kwartał	IV kwartał			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10		

Data:..... Podpis Kier. Działu Planowania:..... Data:..... Podpis Dyrektora:.....

Ta specyfikacja winna być sporządzona również na odrębnych arkuszach dla każdej branży i w takiej samej liczbie egzemplarzy i z tym samym przeznaczeniem, co plan zaopatrzenia.

W zakresie oznaczenia materiałów i jednostek miary obowiązuje to, co powiedziane zostało przy planie importu wyłącznego.

3) Po opracowaniu planu importu wyłącznego i specyfikacji szczegółowej zapotrzebowań do importu uzupełniającego Centrala Zaopatrzenia winna w planach zaopatrzenia otrzymanych z przedsiębiorstw ściągnąć do odpowiednich pozycji zbiorczych materiały podane w planach zaopatrzenia przedsiębiorstw, a zaznaczonych kursywą w spisie branżowym i dopiero tak skorygowane plany zaopatrzenia zebrać w plan zaopatrzenia całego przemysłu.

4) Specyfikacje szczegółowe zapotrzebowań (wzór Nr 8-Z) do importu uzupełniającego winna Centrala Zaopatrzenia przysłać do odpowiednich branżowo Central Zbytu, te zaś sporządzą w oparciu o specyfikacje szczegółowe podstawowy plan importu na artykuły wchodzące w zakres importu uzupełniającego.

5) Plany importu wyłącznego sporządzone przez Centralę Zaopatrzenia w ramach ich planu zaopatrzenia winny być przesłane do tych Central, na których ciąży obowiązek sporządzenia podstawowego planu importu w tym zakresie (v. ust. 1 niniejszego rozdziału). Centrale mające obowiązek sporządzenia podstawowego planu importu na artykuły stanowiące przedmiot importu wyłącznego, po otrzymaniu planów importu wyłącznego od poszczególnych Central Zaopatrzenia, sporządzają pełny podstawowy plan importu dla wszystkich odbiorców.

Centrale sporządzające podstawowy plan importu zarówno wyłącznego jak i uzupełniającego, sporządzają ten plan importu na formularzach według wzoru Nr 7-Z według tych samych zasad które obowiązują w tym zakresie Centrale Zaopatrzenia, z tym, że w tym wypadku muszą być wypełnione rubryki 8 i 9.

W razie wprowadzenia do planu importu artykułu nie objętego spisem artykułów importowanych zawartym w spisie branżowym dołączonym do niniejszej instrukcji, należy podać w uwagach nazwę techniczną wzgl. nazwę chemiczną, opis techniczny wzgl. wzór chemiczny, zastosowania itp.

W rubryce 8 jako odbiorcę należy podać odpowiednią Centralę Zaopatrzenia, a w rubryce 9 ilość zgłoszoną w planie importu przewidzianą dla tej Centrali Zaopatrzenia.

Jeśli w rubryce 8 podano kilku odbiorców na jeden artykuł, to w rubryce 9, po wyszczególnieniu ilości przypadających dla każdego odbiorcy, należy podać również ilość ogólną (przez podsumowanie).

5) Podstawowy plan importu sporządzany przez obowiązuje, do tego Centrale (v. ust. 1 nin. rozdziału) winien być sporządzony w 5 egzemplarzach.

1 przeznaczony jest dla Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego, Dep. Bilansów Towarowych i Zaopatrzenia,

1 przeznaczony jest dla Ministerstwa Różnemu podlega Centrala Zaopatrzenia wzgl. Zbytu, sporządzająca plan importu,

1 przeznaczony jest dla Ministerstwa Handlu Zagranicznego — Dep. Planowania,

1 przeznaczony jest dla odpowiedniej Centrali Importowej,

1 pozostaje w Centrali.

Jeżeli Centrala sporządzająca podstawowy plan importu posiada uprawnienia importowe, sporządzenie piątego egzemplarza planu nie jest potrzebne.

Szczegółowe postanowienia dotyczące trybu zatwierdzenia planu importu ustali Państwowa Komisja Planowania Gospodarczego w osobnej instrukcji.

Zatwierdzony plan importu jest dla central zaopatrzenia wystarczającą podstawą do składania zamówień u importerów na artykuły objęte planem, bez potrzeby składania osobnych wniosków importowych, importerzy mogą jednak dokonywać transakcji z zagranicą dopiero po otrzymaniu zamówień odnośnych central zaopatrzenia.

Układ zatwierdzonego planu importowego będzie oparty na nomenklaturze celnej, w odróżnieniu od planów podstawowych, w których nomenklatura dostosowa-

(Instytucja wypełniająca)

dnia .....

adres

ZAPOTRZEBOWANIE IMPORTOWE

a) zwiększenie pozycji b) nowa pozycja*)

Do .....

przez .....

Zgłaszamy dodatkowe zapotrzebowanie importowe na

(nazwa artykułu)

Nr G.U.S. ...., jedn. miary ..... ilość .....

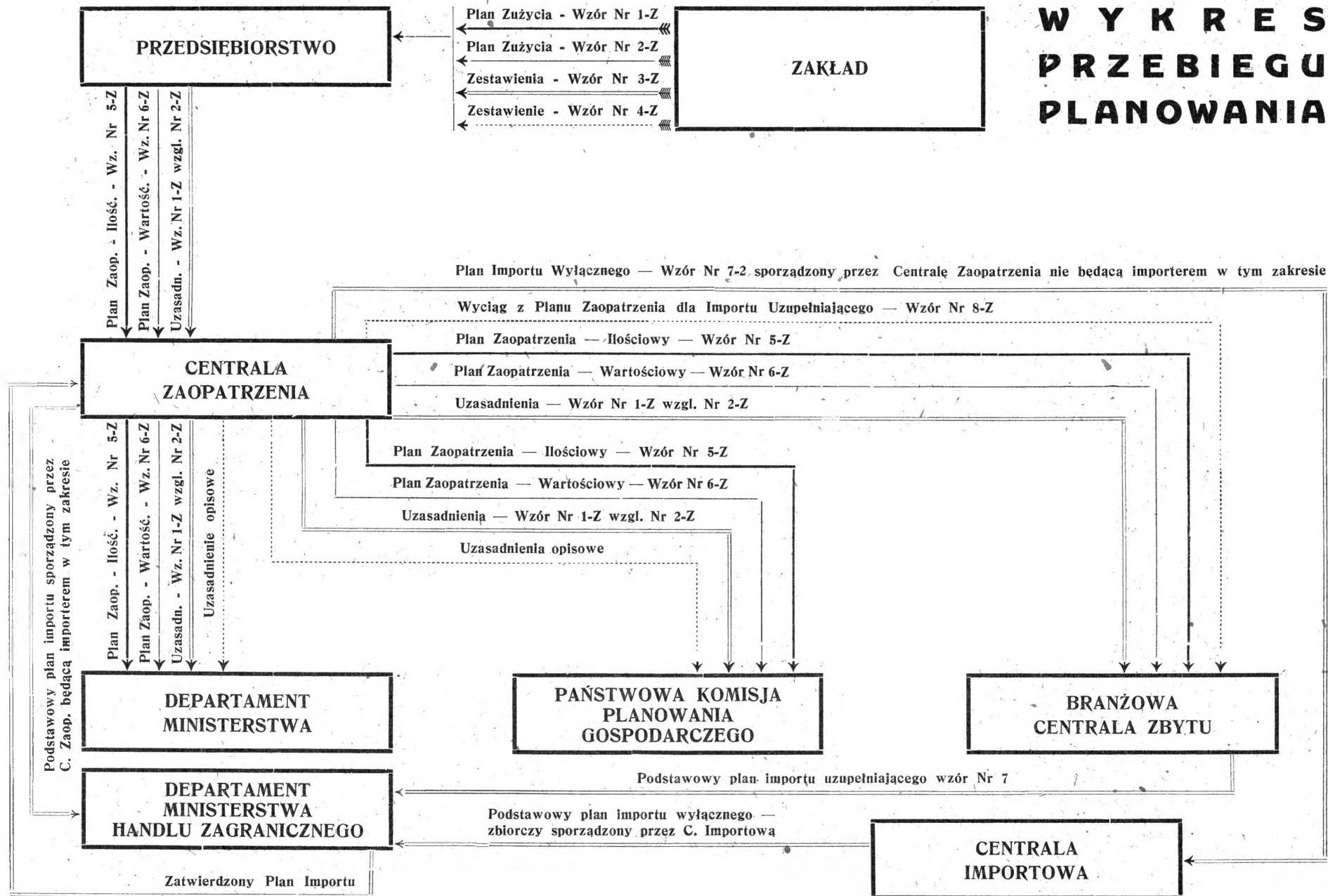
		Nazwa wytworów, do których potrzebny jest zapotrzeb. materiał	
Zapas na 1.1. 1950 r.			
Zapas w dniu wystawienia wniosku			
Norma zapasu			
Planowana produkcja	nazwa wytworu		
	ilość		
Norma zużycia			
Planowane zużycie			
Zapotrzebowanie podane w planie rocznym			
Zapotrzebowanie	I. kw.		
	II. kw.		
	III. kw.		
	IV. kw.		
	razem		

x) niepotrzebne skreślić

Do produkcji wymienionych wytworów konieczne jest równoczesne sprowadzenie następujących artykułów importowych: .....

Zapotrzebowanie uzasadniamy, jak następuje: .....

W Y K R E S P R Z E B I E G U P L A N O W A N I A

wana będzie do spisu branżowego podanego w załączniku do niniejszej instrukcji.

3. Uwagi ogólne o planie importu.

Centrale sporządzające podstawowy plan importu zobowiązane są, przed włączeniem do planu importu poszczególnych artykułów, zaproponować odbiorcom artykuły zastępcze pochodzenia krajowego w każdym wypadku, gdy istnieje taka możliwość.

Przy zamówieniach kierowanych do importerów na podstawie zatwierdzonego planu importu winny centrale zaopatrzenia używać numerów statystycznych i nomenklatury celnej, zgodnie z otrzymanym zatwierdzonym planem importu.

Jeżeli w toku realizacji planu importu powstanie konieczność sprowadzenia z zagranicy większej ilości danego artykułu, niż pomieszczono w planie, względnie sprowadzenia artykułu nie przewidzianego w planie, Centrala Zaopatrzenia winna zgłosić przez właściwą Centralę Zbytu dodatkowe zapotrzebowanie według podanego w załączeniu wzoru.

Zapotrzebowanie dodatkowe winno zawierać:

- uzasadnienie merytoryczne, z podaniem norm zużycia, norm zapasów, planu produkcji itp.
- wyjaśnienie, podające przyczyny pominięcia w planie danego artykułu, względnie zwiększenia ilości ponad zaplanowaną.

W wypadku, gdy ilość danego artykułu pomieszczonego w zatwierdzonym planie importu ulega w toku realizacji planu zmniejszeniu, Centrala Zaopatrzenia obowiązana jest powiadomić o tym natychmiast Państwową Komisję Planowania Gospodarczego i Departament Planowania Ministerstwa Handlu Zagranicznego.

Równocześnie z planem importu na materiały pomieszczone w planie zaopatrzenia na potrzeby ruchu, winny Centrala złożyć plan importu na materiały objęte planem zaopatrzenia na potrzeby inwestycyjne, opracowanym zgodnie z zasadami osobnej instrukcji obowiązującej w tym zakresie.

ROZDZIAŁ V — UWAGI KOŃCOWE.

1. Załączniki dodatkowe do planu zaopatrzenia.

Centrala Zaopatrzenia winna do planu zaopatrzenia dołączyć następujące załączniki dodatkowe oprócz uzasadnień

- opisowe naświetlenie stosunku wartości planowanego zużycia materiałów do wartości planowanej produkcji przeznaczonej na zbyt.
- porównanie materiałowych kosztów produkcji w okresie planowania z takimiż kosztami w okresie poprzedzającym (do dnia złożenia planu) wraz z podkreśleniem uzyskanych osiągnięć na polu walki z marnotrawstwem materiałowym wyrażających się obniżeniem kosztów materiałowych.
- opisowe naświetlenie organizacji zakupów z podaniem rozbicia zakupów pomieszczonych w planie zaopatrzenia na:
  - zakupy przez Centralę Zaopatrzenia — tranzytowe,
  - zakupy przez Centralę Zaopatrzenia — magazynowe,

c) zakupy bezpośrednie przedsiębiorstw i zakładów (w ramach planu zaopatrzenia), a w zakresie zakupów dokonywanych przez Centralę Zaopatrzenia na:

- kraj — z podaniem udziału sektorów: państwowego, spółdzielczego i prywatnego,
- import — z podaniem udziału importu na cele własnego przemysłu i dla innych przemysłów, jak również importu, który będzie dokonany dla danej Centrali Zaopatrzenia przez innych importerów.

2. Terminarz planu zaopatrzenia.

- Adaptacja niniejszej instrukcji do specyficznych potrzeb poszczególnych przemysłów winna być dokonana przez Centralę Zaopatrzenia w terminie do dnia 1. 6. 1949 r.
- Zakłady winny opracować plan zużycia w okresie do 31. 7. 1949 r.

Zwraca się uwagę na to, że prace nad sporządzeniem planu zużycia na zakładzie mogą i powinny być przeprowadzone wcześniej, przygotowanie bowiem wszystkich elementów potrzebnych do sporządzenia planu zużycia, a w szczególności przygotowanie norm zużycia, jest pracą podstawową.

- Przedsiębiorstwa winny sporządzić plan zaopatrzenia w okresie do 15. 9. 1949 r.*
- Centrala Zaopatrzenia sporządzi plan zaopatrzenia danego przemysłu w okresie od 16. 9. 1949 r. do 15. 10. 1949 r. i w nieprzekraczalnym terminie dnia 16. 10. 1949 r. złożą plan zaopatrzenia w odpowiednich departamentach Ministerstw i w Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego. Równocześnie Centrala Zaopatrzenia prześle branżowym Centralom Zbytu odpowiednie wyniki planu zaopatrzenia.

Terminy podane w punktach a, b, c i d są terminami ramowymi. Zależnie od organizacji wewnętrznej przemysłu Centrala Zaopatrzenia może ustalić inne okresy, w których ma się zamknąć praca na poszczególnych szczeblach organizacyjnych, tak jednak, aby termin złożenia planu przez Centralę Zaopatrzenia t. j. 16. 10. 1949 r. nie został w żadnym razie przekroczony.

Zwraca się przy tym uwagę na to, że plan sporządzony przez Centralę Zaopatrzenia musi być złożony w wyznaczonym terminie jako plan kompletny, obejmujący zarówno wszystkie branże, jak i wszelkie wymagane niniejszą instrukcją załączniki. Przekładanie planu zaopatrzenia częściowo jest niedopuszczalne.

Załączniki:

- Wykres przebiegu planowania,
- Wykaz typowych półfabrykatów,
- Spis Central obowiązyanych do złożenia podstawowego planu importu.

„A p r o b u j e

Przewodniczący

Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego
w/z (—) dr S. Jędrzychowski

Warszawa, dnia 25 kwietnia 1949 r.“

W Y K A Z

TYPOWYCH PÓLPRODUKTÓW

Energia elektryczna
Koks
Surówka
Stal surowa (we wlewkach i płynna na odlewy)
Wyroby walcowane (stanowiące końcowy produkt walcowni)
Ruda cynkowa — otowiana (surowa)
Galena
Blenda prażona
Cynk hutniczy
Cynk elektrolityczny
Otów rafinowany
Miedź w blokach
Blacha cynkowa
Kopaliny ogniotrwałe

Rudy żelazne surowe
Szkło otowlone niezdobione
Przędza wszelkiego rodzaju
Miazga wszelkiego rodzaju
Celuloza
Skóry garbowane wszelkiego rodzaju
Sortymenty tarte
Oleje roślinne, jadalne, surowe
Oleje utwardzone
Oleje rafinowane
Sól
Susz cikorii
Soki i moszce owocowe surowe
Spirytus surowy
Tytoń wyfermentowany

Pulpa owocowa
Kwas azotowy w przeliczeniu na 100%
Kwas siarkowy techniczny w przeliczeniu na 100%
Kwas solny w przeliczeniu na 100%
Karbidek (węgiel wapnia)
Amoniak skroplony
Chlor surowy
Aldehyd benzensowy
Antrachinon
Chlorobenzen
Chlorek benzylu
Nitrobenzen
Dzunitrochlorobenzen
Dzunitrobenzen
Fenol

Dwunitrofenol
Dwunitroteluren
Para-nitrochlorobenzen
Orto-nitrochlorobenzen
Para-nitrotoluen
Alfa-naftol
Beta-naftol
Hydrochlon
Anilina
Para-toluidyna
Orto-naftylamina
Alfa-naftylamina
Benzydyna
Tolidyna
Fenylen-Dwuamina (orto-neta i para)
Ksytydiny
Para-nitralina

Meta-nitralna
Kwas sulianilowy
Kwas antranilowy
Naftionat sodu
Para-aminofenol

Orto-aminofenol
Dwuaznizydyna
Dwuetyleanilina
Dwumetyloaniilina
Dwuifenyl

Para-fenotydyna
Metol
Kwas chlorooctowy
Bezwodnik kwasu octowego
Bezwodnik kwasu ftalowego

Heksa techniczna
Kreozot
Etylendwuamina
Octan amylu
Kwas chlorosulfonowy.

Do Instrukcji do Planu Zaopatrzenia na r. 1950.

Opublikowana powyżej instrukcja do planu zaopatrzenia na r. 1950 jest przeznaczona dla przemysłu państwowego, zorganizowanego w Centralnych Zarządach Przemysłu podległych branżowym Ministerstwom Przemysłu i dotyczy wyłącznie planu zaopatrzenia na cele produkcyjne.

Sprawa sporządzenia planu zaopatrzenia na cele inwestycyjne przemysłu zostanie uregulowana odrębną instrukcją.

Dla potrzeb resortów nieprzemysłowych, przemysłu miejscowego i prywatnego, dla spółdzielczości i różnych drobnych odbiorców instrukcja powyższa zostanie specjalnie przystosowana wzgl. znacznie uproszczona.

W instrukcji do planu zaopatrzenia na r. 1950 kwestia norm zapasów jest poruszona pobieżnie. Szczegółowe rozpracowanie zagadnienia oraz konkretne wytyczne postępowania przy obliczaniu norm zapasów znajdują zainteresowani w specjalnej instrukcji Norm Zużycia i Zapasów, która zostanie opublikowana w następnym numerze biuletynu. Dla informacji podajemy, że następny numer Gospodarki Materiałowej zostanie wydany w 2 tygodnie po ukazaniu się niniejszego.

Ze względów technicznych spis artykułów, które mają być objęte planem zaopatrzenia ze ścisłym zachowaniem nomenklatury nie mógł być opublikowany łącznie z instrukcją. Będzie on wydany w formie oddzielnej broszury i natychmiast po wydrukowaniu będzie rozesyłany w teren.

Dla informacji podajemy, że opracowany obecnie spis różnił się dość znacznie od spisu wy-

danego w roku ubiegłym. Jest on przedewszystkiem o wiele obszerniejszy i obejmuje całokształt nomenklatury towarowej wchodzącej do planu zaopatrzenia, zawiera bowiem około 5000 pozycji. Pominięcia okażą się prawdopodobnie nieliczne, mogą one jednak istnieć ze względu na brak pełnego indeksu materiałowego.

Spis podzielony jest na 33 branże, każda zaś z nich ujmuje artykuły najpierw w sposób ogólny w grupach i podgrupach materiałowych przechodząc następnie do szczegółowego wymienienia asortymentów. Zależnie od potrzeb przemysłu oraz wskazówek instrukcji artykuły mogą więc wchodzić do planu z większą (asortyment) lub mniejszą (grupowe ujęcie) dokładnością. Układ poziomy spisu jest następujący:

- Nr GUS
- Nazwa artykułu i jego charakterystyka techniczna
- Jednostka miary
- Cena planowa
- Oznaczenie reglamentacji
- „ importu (uzupełniający lub całkowity)
- Dostawca i jego adres (Centrala i Biuro Sprzedaży)
- Importer i jego adres.

Dane zawarte w spisie artykułów ułatwia więc w znacznym stopniu pracę przy sporządzaniu planu. Jedną z jego większych dogodności jest podanie ceny planowej, tak że posługiwanie się oryginalnymi cennikami dostawców będzie potrzebne jedynie w nielicznych wypadkach.

WYKAZ CENTRAL OBOWIĄZANYCH DO SPORZĄDZENIA PODSTAWOWEGO PLANU IMPORTOWEGO

Centrale	Zakres działania
1. Centr. Zaop. Mat. Przem. Węglowego Katowice, ul. Plebiscytowa 36	Aparaty ratunkowe górnicze, sprzęt ochronny górniczy, hełmy, lampy, części wymienne do maszyn górniczych.
2. Centr. Zaop. Hutniczego, Katowice, ul. Armii Czerwonej 12/14	Rudy, (prócz rud metali kolorowych) piryty, topniki, (fluoryt, baryt), surówka na węglu drzewnym, ferrostopy, twarde metale (węgliki metali). Surowce do otulin elektrodowych, met. nieszlachetne z wyjątk. kolorowych.
3. Zjedn. Zakł. Metali Nieżelaznych Katowice, ul. Podgórna 4	Rudy metali kolorowych, metale kolorowe i wyroby, met. szlachetne i wyroby.
4. Centr. Żelaza i Stali Katowice, ul. Ligonía 7	Wyroby walcowane, (stal kształtowa, prętowa, taśmowa, blachy, wyrob. zimno walcowane, ciągnione i łuszczone, półwyroby ze stali, stal Martenowska, surówka itp.
5. Motozbyt, Warszawa, ul. Mazowiecka Nr 13	Pojazdy motorowe i części zamienne.
6. Centr. Handl. Przem. Elektrotechn. Warszawa, ul. Puławska 29	Kable i przewody, druty nawojowe, aparaty odbiorcze i części, żarówki (różne), lampy (prócz górniczych), materiały instalacyjne, materiały izolacyjne, itp.
7. Centr. Handl. Przem. Chemicznego Warszawa, ul. Foksal 18	Produkty organiczne, produkty nieorganiczne, produkty węglowod. pochodne, gazy techniczne, nawozy sztuczne, farby i lakiery, wyroby gumowe i tworzywa sztuczne, mat. wybuch.
8. Biuro Sprzedaży Odczynników Gliwice, ul. Sowińskiego 11	Odczynniki.

9. „Centrosan“ W-wa, Skierniewicka Nr 16/20	Surowce farmaceutyczne, farmaceutyki, sanitaria i sprzęt sanitarny.
10. Centrala Produktów Naftowych Kraków, ul. Mickiewicza 69	Ropa i produkty naftowe.
11. Centrala Handl. Przem. Papiern. Łódź, ul. Gdańska 39	Papier i wyroby.
12. Centrala Tekstylna, Łódź, ul. Moniuszki 6	Wyroby włókiennicze (prócz art. technicznych).
13. Textilimport, Łódź, ul. 6 Sierpnia 8	Surowce włókiennicze, celuloza dla przem. włókienniczego, igły dla przem. włók.
14. Biuro Sprzedaży Art. i Tkanin Technicznych Łódź, ul. Dr Próchnika 1	Azbest i wyroby (prócz papieru azbestowego), klingeryt i wyroby techniczne tekstylne), masa filtracyjna do wina i do piwa.
15. Centrala Skór Surowych Łódź, ul. Sienkiewicza 9	Skóry surowe.
16. Centrala Handl. Przem. Skórzanego — Łódź	Wyroby skórzane.
17. Centr. Handl. Ceramiki Łódź, ul. Dr Próchnika 5	Szkło i porcelana laboratoryjna
18. Centr. Handl. Mat. Budowlanych Warszawa, ul. Wspólna 27	Kamienie naturalne, piaski, talk.
19. Zjedn. Zakł. Mat. Ogniotrwałych Gliwice, ul. Dubois 16	Gliny ogniotrwałe, cegły ogniotrwałe, kaolin, donice szklarskie, magnezyt.
20. „Paged“ Warszawa, Pl. 3-ch Krzyży 18	Surowiec drzewny.
21. Państw. Centr. Handlowa Warszawa, ul. Piusa XI	Użytki i art. kolonialne.
22. Państw. Zakłady Zbożowe Warszawa, ul. Kopernika 30	Zboże i przetwory.
23. Państw. Centrala Zielarska Warszawa, ul. Złota 3	Zioła i przetwory.
24. „Bacutil“ Warszawa, ul. Bartoszewicza 7	Odpadki zwierzęce.
25. Centrala Rybna Warszawa, ul. Puławska 8	Ryby i ikra.
26. Centrala Mięsna, Warszawa, ul. Lwowska 8	Mięso, tłuszcze jadalne zwierzęce.
27. C. Z. P. Tłuszczowego Warszawa, Krak. Przedm. 7	Tłuszcze techniczne i surowce tłuszczowe.
28. C. Z. P. Fermentacyjnego Warszawa, ul. Elektoralna 11	Chmiel.
29. Polskie Tow. Maszyn Biurowych Warszawa, ul. Szpitalna 8	Maszyny, sprzęt i art. pomocnicze — biurowe.
30. Centrala Odpadków, Łódź, ul. Południowa 44	Odpadki niezwierzęce.
31. Centrala Żelomu Katowice, ul. Powstańców 34	Żelom żelazny.
32. „Polimex“, Biuro Łożysk Toczących Warszawa, ul. Filtrowa 71a	Łożyska i części.
33. Centrala Handl. Przem. Metalowego Warszawa, ul. Przemysłowa 26 oraz jej poszczególne Biura Sprzedaży w zakresie artykułów przez nie rozprawdzanych, na które wskazuje nazwa Biura Sprzedaży:	1. Biuro Sprzedaży Wyrobów Precyzyjnych i Optycznych, Łódź, Wigury 21, 2. Biuro Sprzedaży Odlewów, Warszawa, Mokotowska 12, 3. Biuro Sprzedaży Gwoździ, Drotu i Czarnych Narzędzi, 4. Biuro Sprzedaży Śrub, Nitów, Okuć Budowlanych i Części Kutyh, Bytom, Stalina 1, 5. Biuro Sprzedaży Narzędzi, Pruszków, Sienkiewicza 13. 6. Biuro Sprzedaży Mebli Stalowych, Bytom, K. Miarki 16, 7. Biuro Sprzedaży Wyrobów Blaszanych, Bytom, Chrzanoskiego 17.

Dostawy, roboty i usługi dla Skarbu, Samorządu i niektórych osób prawnych

Ustawa z dnia 18. XI. 1948 r., rozporządzenie Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 12. III. 1949 r. stanowią komplet podstaw prawnych, regulujących zagadnienie powierzenia dostaw, robót i usług przez jednostki przemysłu uspołecznionego.

Wszystkie trzy wymienione źródła ustalają polityczno-gospodarczą linię generalną przejściowego okresu ekonomiki Państwa Demokracji Ludowej, dążącego do wprowadzenia ustroju socjalistycznego.

Wytyczną zasadą naszej gospodarki planowej w świetle omawianych norm prawnych — jest postulat powierzenia wszelkich dostaw robót i usług przez przedsiębiorstwa objęte planem — jedynie uspołecznionym jednostkom gospodarczym.

Art. 4 i 5 ustawy z dnia 18. XI. 1948 r. (Dz. Ust. Nr 63, poz. 494) konkretnie precyzują podstawowy obowiązek planowania gospodarczego i zasadę wyłączności czynnika uspołecznionego przy realizacji zaplanowanych zamierzeń gospodarczych.

Powiedzmy sobie wyraźnie, prawo nasze nakazuje powierzać każde zamówienie, udzielane przez Skarb, przez państwowe instytucje, zakłady itd. (w najszerszym ujęciu — par 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 19. II. 1949) wyłącznie przedsiębiorstwom państwowym albo pod zarządem państwowym lub samorządu terytorialnego, względnie przedsiębiorstwom państwowo-spółdzielczym oraz centralom spółdzielczo-państwowym (par. 8 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 19. II. 1949). Kalkulacyjną podstawą zamówień udzielanych przedsiębiorstwom wyżej przytoczonym są ceny obowiązujące, względnie obowiązujące taryfy urzędowe (rozporządzenie z dnia 19. II. 1949 par. 13).

Umowa między jednostką udzielającą a wykonującą zamówienie reguluje stosunki dostawcy i odbiorcy (rozp. 19. II. 1949 par. 54-58).

Wykonanie umowy (odbiór dostaw, względnie robót) musi odpowiadać warunkom uzgodnionym przez strony i stwierdza się protokólnie przy przestrzeganiu przepisów ujętych w par. 59-66 rozporządzenia z dnia 19. II. 1949.

Powierzenie wykonania dostaw, robót i usług przez przedsiębiorstwa uspołecznione (art. 1 ustawy z dnia 18. XI. 1948, par. 1 rozporządzenia z dnia 19. II. 1948) jednostkom drobnego przemysłu prywatnego lub rzemiosła może nastąpić jedynie po uzyskaniu stwierdzenia, że jednostki gospodarcze: państwowe, pod zarządem państwowym, samorządowe, państwowo-spółdzielcze lub centrale spółdzielczo-państwowe nie mogą wykonać zamówienia względnie nie mogą wykonać w potrzebnych ilościach i terminach (ustawa 18. XI. 1948 r. art. 5 i 6, rozporządzenie 19. II. 1949 par. 8, 9, 10, 11).

Zarządzenie Min. Przem. i Handlu z dnia 12. III. 1949 ustala jakie władze stwierdzają odmowę (niemożność) wykonania zamówienia przez gospodarkę uspołecznioną (par. 3), mianowicie do zł

500.000 — dyrekcje właściwych central handlowych, na większe zaś zamówienia — Ministerstwo Przemysłu i Handlu (rzeczowo-właściwe departamenty).

Zasadniczy obowiązek stwierdza odmowy przyjęcia zamówienia przez przedsiębiorstwo uspołecznione powstaje przy transakcjach przekraczających zł 100.000, a przy robotach budowlanych — o ile wartość przekracza zł. 1.000.000 (rozp. par. 13).

Stwierdzenie odmowy przyjęcia zamówienia przez przedsiębiorstwa uspołecznione uprawnia zamawiającego do powierzenia tego zamówienia innym przedsiębiorstwom.

Zasadniczym trybem powierzenia zamówień przedsiębiorstwom nie uspołecznionym jest pisemny przetarg nieograniczony (rozp. par. 15). Szczegóły rozpisania przetargu są drobiazgowo sprecyzowane w omawianych normach prawnych (ustawa z dnia 18. XI. 1948 — art. 8 i 9, rozp. z dnia 19. II. 1949 par. 15, 21 — 45, zarządzenie z dnia 12. III. 1949 par. 8 — załącznik 3).

Przy stosowaniu ogólnej zasady nieograniczonego przetargu pisemnego przestrzegać należy również zakazu przekraczania cen ustalonych przez Ministra Przemysłu i Handlu lub upoważnione przez niego w tym zakresie organa, a w braku tych cen — notowań miejscowych giełd towarowych, wreszcie cen zatwierdzonych kalkulacyjnych (rozporządzenie par. 13, zarządzenie par. 5).

W przypadkach, kiedy wartość całego zamówienia nie przekracza 3.000.000 zł, a w zakresie robót budowlanych 5 milionów zł, można udzielać zamówień w trybie przetargów ograniczonych (rozporządzenie par. 16 — przytacza również inne przypadki, kiedy dopuszczalny jest przetarg ograniczony). Wreszcie rozporządzenie par. 17 — przewiduje nieograniczony przetarg **ustny** przy wartości zamówienia poniżej jednego miliona złotych i kiedy pożądanym jest udział oferentów z szerokich warstw ludności.

Wyjątek od powyższych zasad stanowi udzielenie jednostkom, nie należącym do gospodarki uspołecznionej w trybie bezprzetargowym (art.: 8 i 9 ustawy).

Rozporządzenie (par. 18) zezwala na bezprzetargowe powierzenie osobom nie reprezentującym gospodarki uspołecznionej w przypadkach, kiedy wartość zamówienia nie przekracza zł 500.000, a przy robotach budowlanych zł 2.000.000 oraz tak saktownie wylicza 11 wyjątkowych przypadków warunkujących stosowanie trybu bezprzetargowego (par. 18).

Zarządzenie Ministra Przemysłu i Handlu wprowadza trzy przypadki powierzenia bezprzetargowych zamówień osobom z poza gospodarki uspołecznionej:

1. akcja kontraktacyjną artykułów rolnych i spożywczych pod warunkiem uzyskania specjalnego zezwolenia Ministra Przem. i Handlu.

2. Skup zawodowy dokonywany przez specjalne do tego powołane osoby i instytucje, wymienione w specjalnych wykazach „A”, ogłaszane przez Ministra Przemysłu i Handlu.

3. W przypadkach całkowitego wykorzystania zdolności produkcyjnej przemysłu państwowego — specjalnie uprawnione osoby i instytucje, wymienione w wykazach „B”, ogłaszanych przez Min. Przem. i Handlu na podstawie umów ramowych —

udzielać mogą zamówień na dostawy towarów, przewidzianych w tychże wykazach „B”. Zamówienia te nie mogą być udzielane poszczególnym firmom prywatnym, lecz jedynie centralom handlowym przemysłu prywatnego. W braku takich central, zamówień w trybie omawianych można udzielać ogólnopolskim zrzeszeniom przemysłu prywatnego, względnie związkom zrzeszeń tych przemysłów.

EDWARD ŁUKAWER

Prawa i obowiązki kierowników magazynów i magazynierów

Zagadnienie gospodarki materiałowej i magazynowej jest zagadnieniem niezmiernie doniosłości, albowiem od jego rozwiązania całkowicie zależy życie i praca nie tylko poszczególnej jednostki gospodarczej, ale całego przemysłu. Dlatego też na stanowiska kierowników magazynów i magazynierów powinni być dobierani odpowiedni ludzie, posiadający dostateczne przygotowanie do pełnienia tych odpowiedzialnych funkcji. W związku z tym, że należycie przeszkolonych specjalistów jest u nas — w stosunku do potrzeb — znikoma ilość, a kwestia ta jest paląca, warto zapoznać się z rozwiązaniem tego zagadnienia przez ekonomistów radzieckich, a ściślej mówiąc z prawami i obowiązkami, jakie mają kierownicy magazynów i magazynierzy w ZSRR.

1. CZĘŚĆ OGÓLNA

Magazyny materiałowe kombinatów i trustów*) podlegają oddziałom zaopatrzenia. Magazyny zakładów, jeśli nie ma w nich oddziałów zaopatrzenia, podlegają bezpośrednio dyrektorom zakładów.

Za wszystkie wartości, znajdujące się czy to w pomieszczeniach zamkniętych, czy to w miejscach otwartych, odpowiedzialni są kierownicy magazynów i magazynierzy, na których nakłada się administracyjne kierownictwo i nadzór nad wszystkimi przeprowadzonymi w magazynie operacjami materiałowymi.

Kierownicy magazynów kombinatów i trustów podlegają bezpośrednio kierownikowi zaopatrzenia, a w zakładach — bezpośrednio dyrektorowi zakładu.

Odnośnie organizacji i prowadzenia ewidencji, kierownicy magazynów i magazynierzy podlegają głównemu księgowemu przedsiębiorstwa.

Wszystkie wymagania i polecenia głównej księgowości co do ewidencji materiałów są dla kierowników magazynów i magazynierów wiążące i nie podlegają dyskusji.

Kierownicy magazynów kierują operacjami magazynowymi i nadzorują je, a magazynierzy dokonują przyjęcia, przechowywania i wydawania materiałów, zgodnie z dyspozycjami kierowników magazynów, będąc bezpośrednio odpowiedzialnymi za wartości.

Stopień służbowy (kierownik magazynu, czy magazynier) ustala się w zależności od struktury gospodarki magazynowej i rozmiaru operacji magazynowych.

*) Trust w ZSRR oznacza zjednoczenie przedsiębiorstw pokrewnych w zakresie produkcji lub charakteru obróbki surowca.

Przyjęcia, przeniesienia i zwolnienia kierowników magazynów i magazynierów dokonuje dyrektor przedsiębiorstwa na wniosek kierownika oddziału zaopatrzenia.

Przyjęcia, przeniesienia i zwolnienia urzędników i robotników, bezpośrednio podległych kierownikowi magazynu (magazynierowi), dokonuje dyrektor przedsiębiorstwa, na wniosek kierownika oddziału zaopatrzenia, oprócz pracowników ewidencji, przyjęcia, przeniesienia i zwolnienia których dokonuje dyrektor przedsiębiorstwa na wniosek głównego księgowego, uzgodniony z kierownikiem oddziału zaopatrzenia.

Kierownik magazynu (magazynier) ma prawo:

- a) składania wniosków kierownikowi oddziału zaopatrzenia o przyjęcie, przeniesienie i zwolnienie pracowników magazynowych;
- b) niedopuszczenia robotnika i urzędnika magazynu do wykonywania nałożonych na nich obowiązków, w wypadkach naruszenia przez nich regulaminu, lub popełnienia czynów niezgodnych z prawem, z natychmiastowym doniesieniem o każdym takim wypadku kierownikowi oddziału zaopatrzenia, z wyszczególnieniem przyczyn zawieszenia;
- c) przedstawiania — w odpowiednich wypadkach — robotników i urzędników magazynu do udzielenia nagany, lub odznaczenia.

W stosunku do podległych urzędników i robotników kierownik magazynu (magazynier) ma obowiązki:

- a) dbać, aby urzędnicy i robotnicy magazynu dobrze znali swoje powinności i skrupulatnie i sumiennie je wykonywali;
- b) przestrzegać prawidłowości i bezpieczeństwa wykonywanych w magazynie prac i instruować robotników i urzędników o najbardziej racjonalnych i bezpiecznych sposobach załadunku i wyładunku materiałów, oraz o maksymalnych normach ciężarów podnoszonych, lub przenoszonych;
- c) przestrzegać dyscypliny pracy i nie dopuszczać do postojów magazynu;
- d) nie dopuszczać — ze strony robotników i urzędników — do naruszania ustalonego w magazynie regulaminu, a także ustalonego porządku pracy w magazynie;
- e) ustalić, po porozumieniu się ze strażą pożarną, podział obowiązków przy gaszeniu pożarów, między pracowników.

Odnosnie pracy w magazynach i skladach kierownik magazynu (magazynier) obowiazany jest:

- a) dbac o nalezyty stan pomieszczen magazynow i skladow i w odpowiednim czasie donosic kierownikowi oddzialu zaopatrzenia (dyrektorowi zakladu) o koniecznosci ich remontu;
- b) zyzadac od kierownika oddzialu zaopatrzenia (dyrektora zakladu) wyposazenia magazynu w niezbedny inwentarz, instrumenty i opakowanie, oraz przestrzegac racjonalnego ich wykorzystania;
- c) pilnowac nalezytego stanu i regularnego remontu wag, inwentarza, instrumentow, suwnic, ramp, wagonetek itp., nie dopuszczajac do poslugiwania sie nimi w wypadku uszkodzenia i natychmiast meldowac oddzialowi zaopatrzenia (dyrektorowi zakladu) o tych uszkodzeniach;
- d) pilnowac, azeby magazyny i dziedzince, a takze dyzurki i pomieszczenia biurowe byly utrzymywane w czystosci i porzadku;
- e) dbac o to, aby pomieszczenia magazynow byly czesto przewietrzane, w celu unikniecia w nich wilgoci;
- f) pilnowac, aby osoby postronne nie znajdowaly sie na terenie magazynu, jezeli tego sluzba nie wymaga;
- g) przestrzegac przepisow bezpieczenstwa pozarowego;
- h) zorganizowac ochrone magazynow (zasuwy, plombowanie zamkow, nocna, a tam gdzie trzeba i dzienna straz).

Kierownik magazynu i magazynierzy przeprowadzaja operacje magazynowe w czasie, ustalonym przez administracje przedsiebiorstwa i w swojej pracy kieruja sie obowiazujacym porzadkiem, a takze odpowiednimi rozporzadzeniami i instrukcjami oddzialu zaopatrzenia i buchalterii przedsiebiorstwa.

Kierownikom magazynow i magazynierom nalezy wrzeczyc wykazy osob (z wzorami ich wlasnorzecznych podpisow), ktorym administracja przedsiebiorstwa dala prawo podpisywania dokumentow na pobranie z magazynu materialow, a takze wzory pieczeni na przepustkach.

W wypadku odejscia kierownikow magazynow i magazynierow, a takze w wypadku pojscia na urlop, wszystkie wartosci winny byc przekazane osobom ich zastepujacym (wzgl. nastepcom) aktem, na podstawie kontroli stanu faktycznego, przy czym akt powinien byc sprawdzony przez ksiegowosc materialowa i podpisany przez glownego ksiegowego przedsiebiorstwa.

W zakres prac kierownika magazynu i magazynierow wchodzi: a) przyjmowanie materialow, b) przechowywanie materialow, c) wydawanie materialow, d) przestrzeganie norm zapasu materialow, e) ewidencja materialow, f) kontrola stanu magazynow.

2. ZAKRES PRAC KIEROWNIKA MAGAZYNU I MAGAZYNIEROW

a) Przyjmowanie materialow

Wszystkie bez wyjatku przychodzace z zewnatrz do magazynu, lub skladow materialy i urzadzenia, za dokumentami, lub bez dokumentow, po-

winny byc natychmiast przegladniete, a odbior ich musi byc obowiazkowo zalatwiony formalnie aktami odbiorczymi w tym samym dniu.

W tych wypadkach, kiedy przyjecie materialow i urzadzen jest zwiazane z ekspertyza, lub badaniami laboratoryjnymi, takie materialy i urzadzenia przyjmuje sie do magazynu warunkowo az do czasu otrzymania decyzji ekspertow, lub rezultatow analizy.

Jezeli decyzja ekspertow, lub wyniki analizy, nie beda przedstawione w terminie do 2 dni, kierownik magazynu, lub magazynier winni o tym zawiadomic administracje przedsiebiorstwa i glownego ksiegowego.

Przyjecia materialow i urzadzen powinien dokonowac kierownik magazynu (magazynier) na podstawie dokladnego sprawdzenia ilosci i jakosci materialow i urzadzen i porownania z zalaczonymi dokumentami (rachunkami, fakturami itp.).

W wypadku niezgodzenia sie kierownika magazynu (magazyniera) z decyzja komisji odbiorczej, kierownik (magazynier) winien zrobic w akcie odbiorczym odpowiednie zastrzezenie ze swoim podpisem, przy czym decyzje co do ewentualnej slusznosci zastrzezenia powinna wydat administracja przedsiebiorstwa.

Przyjmowanie materialow nadchodzacych z oddzialow przedsiebiorstwa, jak rowniez przyjmowanie materialow przychodzacych do magazynu (skladu) w ramach translokacji, powinno byc zalatwiane przez kierownika magazynu (magazyniera) na podstawie kwitu zdawczego

b) Przechowywanie materialow

Przechowywanie materialow powinno sie odbywac w zamknietych pomieszczeniach, za wyjatkiem materialow o wielkich rozmiarach, przechowywanie ktorych moze odbywac sie w miejscach otwartych, przestrzegajac prawidol bezpieczenstwa i regulaminu ochrony przeciwpozarowej. Przechowywanie materialow latwopalnych i wybuchowych winno sie odbywac w specjalnie przystosowanych pomieszczeniach, terytorialnie odosobnionych od innych magazynow.

Przechowywanie materialow winno sie odbywac w ogrzewanych pomieszczeniach magazynu, przy czym nalezy zarzadzic stale nadzorowanie temperatury. Dla kazdego skladu ustala sie specyfikacje materialow (np. urzadzenia specjalne, materialy krajowe, importowane, przybory itp.).

Wszystkie materialy nalezy rozdzielic i ukladac w pomieszczeniach magazynu w taki sposob, aby osiegnac calkowita gwarancje ich stanu ilosciowego i jakosciowego i aby rownoczesnie zapewnic moznosc przeprowadzania operacji magazynowych, co do przyjmowania, przechowywania i wydawania materialow, przy minimalnych nakladach czasu, kapitalu i sily roboczej.

Przy rozmieszczaniu i przechowywaniu materialow nalezy kierowac sie nastepujacymi wytycznymi:

- a) ukladanie jednolitych materialow w okreslonych miejscach nalezy przeprowadzic tak, aby jedne i te same materialy nie znajdowaly sie w roznych pomieszczeniach magazynu,

- b) wszystkie miejsca, służące do przechowywania materiałów, winny być numerowane, przy czym powinny mieć specjalne tabliczki, na których oznaczony jest numer, nazwa materiału, jego wielkość, gatunek i jednostka miary,
- c) przyjęte do magazynu materiały muszą być natychmiast po ich odbiorze rozsortowane, według rodzajów, wielkości i innych cech, oraz ułożone w stałych (określonych) miejscach, służących do ich przechowywania,
- d) materiały o tej samej nazwie, przyjęte do magazynu w różnym czasie, powinny być rozmieszczone w ten sposób, aby wygodnie było je wydawać w takiej kolejności w jakiej weszły do magazynu,
- e) najbardziej chodliwe materiały należy przechowywać bliżej wyjścia, aby przyjmowanie, wydawanie i transport ich były dokonywane bez zwłoki, z jak najmniejszym nakładem czasu i siły,
- f) materiały, mogące okazać szkodliwy wpływ na jakość innych materiałów, a także materiały w złym gatunku powinny być przechowywane osobno,
- g) materiały masowe powinny być ułożone w rzędy, rzędami, z dostatecznie szerokimi przejściami między nimi (nie mniej niż 2,5 m dla głównego przejścia i 1,8 m dla przejść bocznych),
- h) materiały, składane w miejscach odkrytych, a wymagające ochrony przed opadami atmosferycznymi, powinny być pokryte brezentami i ułożone na podściółkach,
- i) materiały, podlegające zbadaniu przez komisję odbiorczą, a także materiały, podlegające zwrotowi dostawcom, w związku z ich nieprzydatnością, powinno się przechowywać osobno od pozostałych materiałów i wydawać ich poszczególnym wydziałom przedsiębiorstwa nie należy.

c) Wydawanie materiałów

Wydawanie materiałów poszczególnym odcinkom przedsiębiorstwa przez kierownika magazynu (magazyniera) może się odbywać tylko na podstawie pisemnych zapotrzebowań, lub kartek limitowych, które zastępują zapotrzebowanie.

Wydawać materiały poza przedsiębiorstwo kierownik magazynu (magazynier) może wyłącznie na podstawie pisemnego zarządzenia oddziału zaopatrzenia, paraflowanego przez głównego księgowego.

Na podstawie zarządzeń i zapotrzebowań załączonych nieformalnie, przedawnionych, lub podpisanych przez osoby, nie posiadające na to prawa, wydawać materiałów nie wolno.

d) Przestrzeganie norm zapasu materiałów

Kierownik magazynu (magazynier) winien systematycznie prowadzić obserwację norm zapasów materiałów w magazynach.

Obserwacje te należy prowadzić w procesie pracy bieżącej, na podstawie porównywania stanu materiałów, wyprowadzanego codziennie na kartach ewidencji ilościowej, z ustalonymi normami zapasów, wyszczególnionymi w nagłówku tych kart.

Jeśli stan jakiegokolwiek materiału będzie niższy, lub wyższy, od ustalonej normy zapasu, kierownik magazynu (magazynier) obowiązany jest

natychmiast donieść o tym oddziałowi zaopatrzenia (dyrektorowi zakładu) drogą pisemną lub ustną.

e) Ewidencja materiałów

Kierownik magazynu (magazynier) obowiązany jest wszystkie dokumenty, dotyczące operacji magazynowych, formalnie załatwić, zebrać i zapisać do kart ewidencji ilościowej, bezwzględnie w dniu dokonania operacji.

Zapisów w kartach należy dokonywać na każdy poszczególny przychodowy, lub rozchodowy dokument, przy czym obowiązkowe jest wyprowadzenie salda na dzień następny, po zapisaniu wszystkich operacji.

Wszystkie dokumenty związane z operacjami magazynu za każdy dzień, po ich zapisaniu w karty, kierownik magazynu (magazynier) obowiązany jest przedkładać księgowości materiałowej do godz. 10-tej rano w dniu następnym, za pokwitowaniem na spisie dokumentów.

Po zakończeniu miesiąca (do 3-go dnia miesiąca następnego) kierownik (magazynier) obowiązany jest porównać zapisy w kartach — (obroty za cały miesiąc i saldo) z wykazem obrotów, prowadzonym w księgowości materiałowej, a słuszność salda zatwierdzić swoim podpisem na wykazie obrotów.

W tych wypadkach, kiedy przy sprawdzaniu będą ujawnione różnice w zapisach na kartach i w wykazie obrotów, kierownik magazynu (magazynier) obowiązany jest wszystkie rozbieżności uporządkować.

f) Kontrola stanu magazynów

Kierownik magazynu (magazynier) obowiązany jest regularnie, w procesie bieżącej pracy, dokonywać stopniowej kontroli stanu materiałów w magazynie, w szczególności w tym czasie, kiedy którychkolwiek materiałów zostaje mała ilość i co za tym idzie, ich przeliczenie, przeważenie itd. nie stwarza większych trudności.

Wymienione kontrole mają na celu ujawnienie na czas niedoborów, uszkodzonych materiałów itp., a rezultatem ich jest natychmiastowe zapisanie zmian do akt.

Przy inwentaryzacji kierownik magazynu (magazynier) — winien:

- a) wszystkie czynności materialne przygotować do inwentaryzacji, tj. rozmieścić je według rodzajów, grup, gatunków i rozmiarów i zaopatrzyć je w tabliczki z nazwami,
  - b) przeprowadzać operacje, związane z przyjmowaniem i wydawaniem materiałów, ściśle z odpowiednimi zarządzeniami komisji inwentaryzacyjnej,
  - c) być obecnym przy przeprowadzanych przez komisję inwentaryzacyjną, oględzinach i kontroli materiałów,
  - d) udzielać komisji inwentaryzacyjnej wszystkich żądanych informacji i wyjaśnień co do przechowywania materiałów, a także co do różnic między stanem rzeczywistym, a saldami księgowymi,
  - e) obowiązkowo zatwierdzać swoim podpisem wszystkie wykazy i akty inwentaryzacji.
- Po zakończeniu inwentaryzacji kierownik magazynu (magazynier) winien w kartach ewidencji ilo-

ściowej dokonać dodatkowych zapisów i poprawek, na podstawie tych dokumentów, które mu, przekaże księgowość materiałowa.

3. ODPOWIEDZIALNOŚĆ KIEROWNIKÓW MAGAZYNÓW i MAGAZYNIERÓW.

Kierownicy magazynów (magazynierzy):

a) ponoszą pełną odpowiedzialność, jeśli przedsiębiorstwo dozna z ich winy jakichkolwiek strat, z powodu opóźnionego odbioru towarów, lub w następstwie niedostatecznych oględzin i niedostatecznego zabrakowania (kary za postój wa-

gonów, utrata prawa wnoszenia pretensji do dostawców itp.),

b) ponoszą odpowiedzialność sądową i materialną za wszelkie straty, poniesione z ich winy, w następstwie zepsucia, braku, niedokładnego ważenia, nieodpowiedniego przechowywania, nie dbałego przyjmowania, nieprawidłowego wydawania, a także naruszenia przepisów ochrony przeciwpożarowej.

Granice odpowiedzialności kierowników magazynów (magazynierów) z reguły ustala się w pisemnych umowach między tymi, ostatnimi, a dyrekcją.

MGR JANUSZ SCHOENEICH

Zagadnienie zbędnych materiałów w przemyśle

(Artykuł dyskusyjny.)

Naprzód definicja. Materiałami zbędnymi są te artykuły zaopatrzenia, które obciążają niepotrzebnie remanenty magazynowe, ponieważ one znajdują się tam w nadmiarze, albo są zgoła przedsiębiorstwu nieprzydatne. Wyrażenie „w nadmiarze” oznacza, że zapas ich przekracza ustaloną normę, wzgl. w braku takiej normy, jest większy od ilości usprawiedliwionej rozmiarem produkcji. Materiałami zbędnymi nie są natomiast te artykuły, które utrzymuje się w magazynach dla utrzymania ciągłości ruchu i bezpieczeństwa pracy, chociażby nawet nie planowano ich zużycia w ciągu najbliższego roku. Są to tzw. materiały mało-chodliwe, przeznaczone na cele awaryjne (liny wyciągowe, niektóre części zamienne maszyn).

Zbędne remanenty materiałowe urastają do rozmiarów problemu z uwagi na wielkość zapasów oraz szkodliwość gospodarczą dalszego ich przetrzymywania. W energetyce stanowią 30%, w przemyśle metalowym 40% wartości zapasów magazynowych na początek 1949 r. W cyfrach absolutnych stanowią wielomiliardowe zamrożenie środków obrotowych (sam przemysł metalowy podaje zgórá 8 miliardów zł, znieszkalaćcając bilanse, gdyż wśród łatwo-płynnych aktywów reprezentują pozycję raczej sztywną. Z punktu ogólnogospodarczego widzenia remanenty zbędne traktować należy, jako poważne rezerwy materiałowe, z których nikt nie korzysta, nie można bowiem zapominać, że to, co w jednym przemyśle jest nieprzydatne lub w nadmiarze, może być z pożytkiem wykorzystane do produkcji w innym przemyśle. Ważnym momentem jest i marnotrawstwo tych materiałów, które nie zawsze są należycie magazynowane i ulegają zniszczeniu pod wpływem warunków atmosferycznych, nie mówiąc już o zajmowaniu miejsca na placach magazynowych.

Dotychczas mało albo nic prawie nie zrobiono dla rozładowania zbytecznych remanentów. Brak jest wciąż jeszcze wytycznych w terenie, jak należy podejść do akcji upłynnienia. Tu i owdzie na skutek indywidualnej inicjatywy bardziej energicznego kierownictwa rozpoczęto akcje przerzutową między zakładami, ale po dojściu do pytania „co robić z resztą?” sprawa staje na martwym punkcie. Tymczasem zagadnienie remanen-

tów wymaga nie jednorazowej dorywczej akcji, lecz stałego nadzoru, ponieważ remanenty zbędne mają tendencję do narastania nawet w warunkach normalnej produkcji. Oczywiście gros tych zapasów wywodzi się z dziedzictwa poniemieckiego, ale i obecnie zapasy te tworzą się samoczynnie w mniejszych rozmiarach z następujących przyczyn:

1. nadchodzą niespodziewanie materiały na dawne, zaległe zamówienia, które nie były ewidencjonowane i nie uwzględniono ich przez to w bieżącym planie zakupów;
2. zakłady zamawiają materiały deficytowe w ilościach większych, niż dyktowane potrzebą, licząc się z ewentualnym „obcięciem” zamówienia; jeżeli zmniejszenie na szczeblu wyższym nie nastąpi lub będzie zbyt nikłe, zakład otrzyma materiały żądane w ilości za dużej; wraz z postępowaniem planowania przyczyna ta odpadnie;
3. dostawy na zamówienia „grzecznościowe” czy „przymusowe”, kiedy Centrala Zaopatrzenia żąda, aby udzielono jej zamówień na materiały, otrzymane przypadkowo, z którymi nie wie co robić (np. linka aluminiowa, smar amerykański); wpycha je wówczas podległym zakładom bez względu czy ich potrzebują, czy nie („zawsze się mogą przydać”);
4. konieczność zamawiania pewnych artykułów w ilościach minimalnych, określanych przez dostawcę (np. wyroby walcowane o specjalnym profilu), kiedy minimum dostawcy przekracza znacznie zapotrzebowanie odbiorcy;
5. skrócenie okresu dostawy, wskutek czego materiał zamiast za 1½ roku przychodzi po 7 miesiącach, wówczas gdy zapas na magazynie jest jeszcze dość znaczny;
6. zmiana typu produkcyjnego zakładu (kiedy np. zamiast dotychczas wytwarzanych aparatów telefonicznych przechodzi się na radiodiodniki), lub zmiana w planie produkcyjnym na skutek odwołania zleceń ekspor-

towych (gdy zamówienia na pierwotnie potrzebne materiały już są wykonane.

7. materiały otrzymane w nieodpowiedniej jakości i rozmiarach (śruby, odlewy) i niereklamowane w terminie;
8. wreszcie materiały tzw. akcesoryjne, które w braku artykułu podstawowego gromadzą się bezużytecznie w magazynach.

W roku bieżącym akcja upłynnienia zbędnych remanentów dostatecznie dojrzała do rozwiązania w skali całego przemysłu uspołecznionego. Interesuje się nią Departament Planowania, podjęły pewien wysiłek niektóre Centralne Zarządy i jednostki zaopatrzenia. Jasne, że zacząć trzeba od inwentaryzacji. Jednakże nadsyłane przez zakłady spisy zbędnych materiałów nie są przystosowane do tego celu. Są zazwyczaj ogólnikowe i ujęte grupowo; tam zaś, gdzie wyspecyfikowano poszczególne artykuły i ilość — nie podaje się dokładnie wymiarów i stanu w jakim się materiał znajduje. Stąd nieporozumienia, strata czasu i koszty. Określenie „stal prętowa“ nic nie mówi, podobnie jak „łożyska toczne“, czy „druć nawojowy“. Również podawanie w spisie materiałów zepsutych bez zaznaczenia tego — nie ułatwia pracy Centrali Zaopatrzenia. Spisy muszą być dokładne, jeśli mają odpowiadać praktycznemu celowi. Następnie z chwilą zgłoszenia muszą być nienaruszalne, ponieważ zdarzają się wypadki, że Centrala na podstawie spisu dysponuje materiałem użytym w międzyczasie.

Na podstawie szczegółowych i dokładnych spisów Centrala Zaopatrzenia winna w pierwszej fazie przystąpić do akcji przerzutów, to znaczy artykuły zbędne w jednym zakładzie wytwórczym przydzielać w ramach przemysłu innym zakładom, które nań zgłaszają zapotrzebowanie.

Po akcji przerzutowej następuje faza właściwego upłynnienia remanentów zbędnych w danym przemyśle na rzecz innych przemysłów. Najprostsza droga prowadzi poprzez branżowe Centrale Zbytu. Powstaje tu jednak trudność dwójakiej natury: kwestia przymusu i kwestia ceny. Akcja upłynnienia w skali ogólnoprzemysłowej bynajmniej nie jest łatwa. Wygodniej dla Centrali branżowej otrzymywać produkcję do dystrybucji o znanym asortymencie i jakości, aniżeli skupywać i rozprowadzać rozproszkowane materiały, które nie zawsze wiadomo, gdzie ulokować. Centrale najchętniej odzęgnąłyby się od całej tej Sprawy. Dlatego należałoby obowiązek zakupu całej produkcji, jakiemu podlegają Centrale Zbytu w odniesieniu do własnego przemysłu, rozciągnąć

na materiały zbędne, stawiane im do dyspozycji przez obce Centrale Zaopatrzenia. To kwestia przymusu.

Co do kwestii ceny — najwłaściwszym sposobem postępowania byłoby fakturowanie przez przedsiębiorstwa wszystkich zbędnych materiałów własnej Centrali Zaopatrzenia po cenie bilansowej. Centrala zaopatrzenia zapłaciłaby należność według faktury przedsiębiorstwa, z kolei fakturując część materiałów innym przedsiębiorstwom, a resztę odpowiednim Centralom branżowym. Taki sposób, sugerowany z terenu, byłby wprowadzić prosty, ale stawiałby Centralę Zaopatrzenia w trudnej sytuacji finansowej — z reguły ponad jej siły, faworyzując za to przedsiębiorstwa, które za jednym zamachem pozbyłyby się z bilansu poważnych kwot — nie zawsze realnych — i wymieniłyby je na gotówkę. Zważywszy, że remanenty zbędne, jak wskazuje doświadczenie, są z reguły przeszacowane, cały ciężar różnicy między ceną bilansową a faktycznie uzyskaną spadłby na barki obcych Central branżowych.

Dlatego proponuje się następujący sposób postępowania. Przedsiębiorstwo stawia własnej Centrali Zaopatrzenia do dyspozycji wyspecyfikowane materiały zbędne, przeksięgowując je na oddzielną grupę klasy 3-ciej — zapasów wg dotychczasowej wartości ksiązkowej.

Centrala Zaopatrzenia część zgłoszonych materiałów sprzedaje innemu przedsiębiorstwu w ramach własnego przemysłu tj. w drodze „przerzutu“, powiadamiając o tym przedsiębiorstwo — właściciela i wskazując cenę sprzedaży. Wówczas przedsiębiorstwo-właściciel fakturuje na podstawie otrzymanej noty sprzedany towar odbiorcy, wyprowadzając go z konta ewidencyjnego na konto sprzedaży. Różnica pomiędzy wartością ksiązkową sprzedanych materiałów, a uzyskaną ze sprzedaży kwotę stanowić będzie zysk lub stratę w danej transakcji.

Analogicznie sprawa będzie się przedstawiała przy sprzedaży zgłoszonego materiału obcej Centrali branżowej, należy tylko przewidywać, że materiały upłynnione poza własnym przemysłem, będą wybrakowane i obcej Centrali branżowej pozostaną dwie drogi: sprzedaż z przetargu i sprzedaż na złom. Do tego musi otrzymać upoważnienie.

Wydaje się więc potrzebna instrukcja ministerialna, która ustalając sposób postępowania, pozwoliła na ruszenie sprawy upłynnienia z martwego punktu, przyczyniając się tym samym do wyczyszczenia placów magazynowych i bilansów w r. 1949.

OD REDAKCJI.

Zespół Redakcyjny zwraca się do wszystkich Czytelników Gospodarki Materialowej z prośbą o nadesłanie swoich uwag o wydawanym biuletynie oraz o podzielenie się zdaniem, które jego działy uważają za specjalnie pożyteczne i jakie ewentualnie inne, poza istniejącymi pragnęliby w nim widzieć.

Dla ułatwienia wykorzystania uwag Czytelników, Zespół Redakcyjny prosi o usystematyzowanie wypowiedzi w następujących punktach:

1. Uwagi dodatnie o biuletynie, działy pożyteczne.

2. Uwagi krytyczne, działy zbędne, inne zastrzeżenia.

3. Propozycje zmian, uruchomienie nowych działów, rozszerzenie lub zwięźlenie istniejących. Wypowiedzi należy nadsyłać w ciągu całego miesiąca maja br. na adres Komitetu Redakcyjnego: Warszawa, plac 3 Krzyży, pokój 358, Państwowa Komisja Planowania Gospodarczego.

Biuletyn Nr 26

Wydziału Uplynniania Urządzeń i Remanentów Przemysłowych.

Obowiązujące zasady postępowania przy korzystaniu z Biuletynu Informacyjnego.

Oddając do użytku przemysłowi państwowemu, spółdzielczemu i prywatnemu oraz instytucjom samorządowym kolejny Biuletyn Informacyjny Nr 26 — Departament Bilansów Towarowych Artykułów Przemysłowych przypomina, że wszystkie artykuły ogłaszane w biuletynach podlegają **wyłącznej** dystrybucji Wydziału Uplynniania Urządzeń i Remanentów Przemysłowych. W związku z tym przy korzystaniu z biuletynów należy przestrzegać następujących zasad:

- 1) Wszystkie zakłady przemysłowe, centrale zbytu i centrale zaopatrzenia obowiązane są szczegółowo badać biuletyny, sprawdzać przydatność użytkową interesujących je artykułów i nabywać je celem wykorzystania zamiast nowych maszyn, nowych urządzeń produkcyjnych, nowych surowców i nowych półfabrykatów. Niepełna wartość użytkowa lub częściowe uszkodzenie, które można usunąć, nie zwalnia od obowiązków nabycia remanentu w miejsce artykułu pełnowartościowego, chyba że zastosowanie go ze względów produkcyjnych czy technicznych jest całkowicie wykluczone.
- 2) Zakłady przemysłowe, centrala zaopatrzenia, centrala zbytu, instytucja samorządowa i t.p., zamierzająca zakupić ogłoszony w biuletynie artykuł, winna zwrócić się do sprzedawcy o zarezerwowanie towaru oraz ewentualnie o bliższy opis techniczny, próbkę, warunki transakcji, dostawy itp. szczególnie niezbędne dla dokonania zakupu.
- 3) Sprzedawca obowiązany jest służyć reflektantom wszelkimi wyjaśnieniami i, o ile to jest możliwe, próbkami. W żadnym wypadku nie wolno instytucji, której remanent został ogłoszony w biuletynie, nie udzielić odpowiedzi na zapytanie reflektanta.
- 4) Zakład przemysłowy, centrala zaopatrzenia, centrala zbytu, instytucja samorządowa itp. decydujące się na kupno interesującego ją remanentu ogłoszonego w biuletynie, winna zwrócić się do Wydziału Uplynniania Urządzeń i Remanentów Przemysłowych z wnioskami o wydanie zezwolenia zakupu. We wniosku należy podać nr biuletynu, dział, L. p. i nazwę artykułu, o który proszą.
- 5) Sprzedawca może wydać nabywcy artykuł ogłoszony w biuletynie **wyłącznie** na podstawie zezwolenia

zakupu, udzielonego przez Wydział Uplynniania Urządzeń i Remanentów Przemysłowych.

- 6) Po dokonaniu transakcji sprzedawca winien **niezwłocznie** przesłać do Wydziału Uplynniania Urządzeń i Remanentów Przemysłowych zawiadomienie, zawierające ilość, nazwę i wartość uplynnionego remanentu.
- 7) Zakład przemysłowy, pragnący wykorzystać na własne potrzeby zbędny mu poprzednio i ogłoszony w biuletynie remanent, winien również zwrócić się do Wydziału Uplynniania Urządzeń i Remanentów Przemysłowych z odpowiednim wnioskiem celem uzyskania decyzji.
- 8) Napotykanne trudności przy zakupywaniu względnie sprzedawaniu remanentów winni zainteresowani niezwłocznie zgłaszać do Wydziału Uplynniania Urządzeń i Remanentów Przemysłowych.

Nadto Departament Bilansów Towarowych Artykułów Przemysłowych przypomina wszystkim Centralnym Zarządom Przemysłu, że mają obowiązek zgłaszania do dyspozycji Wydziału Uplynniania Urządzeń i Remanentów Przemysłowych wszystkich remanentów branżowo zbędnych oraz wszystkich nadmiernych zapasów materiałowych, nagromadzonych w podległych im zakładach przemysłowych.

Centralne Zarządy Przemysłu winny jeszcze raz zwrócić uwagę dyrekcjom zakładów przemysłowych, że niezgłaszanie lub ukrywanie zbędnych i nadmiernych zapasów materiałowych jest gospodarczo szkodliwe.

DYREKTOR DEPARTAMENTU:
 Zdzisław Deutschman.

ZAWIADOMIENIE.

Wydział Uplynniania Urządzeń i Remanentów Przemysłowych, kontynuując Akcję Specjalną Uplynniania Remanentów, przystępuje do wydawania biuletynów informacyjnych, zawierających szereg atrakcyjnych artykułów zdalnych do użytku we wszystkich branżach przemysłowych.

Wykazy remanentów będą odtąd regularnie zamieszczane na ostatnich stronach niniejszego miesięcznika.

I. Maszyny i urządzenia fabryczne

L. p.	Nazwa artykułu	Ilość	gdzie się znajduje	Nr. kontr.
3060	betoniarka bębnowa z koszem podawczym na wózku, stan dobry	1 szt.	Przetwórnia Owocowo-Warzywna Nr 86, Oborniki Śl.	30/IX/03
3061	betoniarka Nr 732090 z silnikiem spalinowym	1 szt.	P. Fabr. Artystycz. Mebli, — Poznań, ul. Szczanieckiej 10	30/VII/01
3063	induktor do sprawdz. maszyn parowych Dreyer Rosenkranz-Dropp Hanower — przyd. użyt. 60%	1 szt.	Cementownia Wejherowo w Wejherowie	30/XII/04
3064	kanciarka ręczna 02-03 MP 1 × 1600 nr inw. 98	1 szt.	F-ka Wyrobów Alum. i Met. „Polmet“, Olkusz, 3 Maja 93	02—315
3065	kocioł parowy typu Fischbein o pow. ogrz. 250 m ² 12 atm. z przegrzew. pary	1 szt.	CZMP Naft. Kraków, Wybickiego 10	01—886
3066	kocioł do lokomobili rozm. 4,5 × 1 m. zużyty	1 szt.	Szlifiernia Szkła w Lasówce	30/XII/03
3067	kocioł lokomobilowy Nr fabr. 9113 rok bud. 1928/1935, ciśnienie robocze 8 atm. pow. ogrz. 11 m ² , płom. rur 26 rur, przyd. użyt. 80% wart. w zł 1.800.—	1 szt.	Zakłady Ceramiczne Mirostowice D. Budynek 6-A.	30/XII/04
3068	kocioł lokomobilowy Nr fabr. 9116 rok 1924 ciś. robocze 9 atm., pow. ogrz. 11 m ² , 2 płom. rur 24 rur	1 szt.	„	„

L. p.	Nazwa artykułu	Ilość	gdzie się znajduje	Nr. kontr.
3069	kocioł lokomobilowy Nr fabr. 9117 rok bud. 1928, ciśn. rob. 9 atm., pow. ogrz. 11 m ² , płom. rur 18 rur, przyd. użytk. 80% wart. w zł 1.800.—	1 szt.	Zakłady Ceramiczne Miostowice D. Budynek 6-A.	30/XII/04
3070	kocioł lokomobilowy Nr fabr. 9037 rok bud. 1935, ciśn. rob. 8 atm., pow. ogrz. 11 m ² , płom. rur 18 rur, przyd. użytk. 80% wartość w zł 1.800.—	1 szt.	"	"
3071	kocioł parowy 215 × 105, zniszczony	1 szt.	Państw. Fabryka Papy Lublin	30/XII/04
3072	lokomobila stała f-my Henschel-Syn Nr 1839 r. bud. 1925, ciśn. 12 atm., pow. ogrz. 15,2 m ² , 20 KM przydat. użytk. 30% wartość w zł 3.200.—	1 szt.	Cementownia Firley w Rej. Rejowiec-Lublin	30/XII/04
3073	motor elektr. Nr 220331 kw stan dobry	1 szt.	Kunickie Zjedn. Zakł. Przem. Szklars. Państw.. Huta Szkła Wymiarki, pow. Zegon	30/XII/03
3074	motor elektr. Nr 5455-50 PS stan średni	1 szt.	"	"
3075	motor elektr. Nr 4018-50 PS stan średni	1 szt.	"	"
3076	motor elektr. Nr 10015-34 PS uszkodz. 75% użytk.	1 szt.	"	"
3077	motor elek. Nr 382540-44 KW. stan średni	1 szt.	"	"
3078	motor elektr. Nr 20328-50 P.S. stan średni	1 szt.	"	"
3076	motor elektr. Nr 46982-40 P.S. stan średni	1 szt.	"	"
3080	motor elektr. Nr 9626-40 KW stan średni	1 szt.	"	"
3081	motor elektr. Nr 4020-50 P.S.	1 szt.	"	"
3082	motor elektr. Nr 2141226-6 KW	1 szt.	"	"
3083	maszyna parowa wart. 10.000 zł.	1 szt.	P. F-ka Mebli Beczkarnia i Tartak Nr 14 — Mieroszów	30/VII/06
3084	rewolwerówka Nr in. 48 prześwit wrzeczona $\varnothing$ 30 mm wznies. kłó w 150 mm ilość narzędzi 7, dł. przes. sup. 320 mm	1 szt.	Gdańska Fabryka Obrabiarek, Gdańsk, Łakowa 35/38	02—418
3085	silnik elektr. AEG Nr 139410 115 V, 55 KW, 565 Amp., 650 obr. na min., przyd. użytk. 35% wartość w zł 8.624.—	1 szt.	Cementownia Wejherowo w Wejherowie	30/XII/04
3086	silnik elektr. Nr 92921, 110/150 V. 100/75 Amp. 260/1010 obr./min., przyd. użytk. 35%, wart. w zł 8.624.—	1 szt.	"	"
3087	silnik elektr. AEG Nr 152153 145/120 V, 20/45 KW 175/125 Amp., 970 obr. min. przyd. użytk. 35%, wart. w zł 8.624.—	1 szt.	"	"
3088	silnik elektr. AEG Nr 557182, 110 V, 47 KW, 350 Amp. 645 obr. min.	1 szt.	"	"
3089	silnik elektr. AEG Nr 31230 110 V, 15 KW, 17,6 Amp. 950 obr. min., przyd. użytk. 35%	1 szt.	Cementownia Firley w Rej. Rejowiec Lub.	"
3090	silnik elektr. Langbein-Fannhanser Nr 6140, 110 V, 3 KW, 24,4 Amp., 1600 obr. na min.	1 szt.	Cementownia Firley w Rej. Rejowiec Lub.	30/XII/04
3091	silnik elektr. Nr 1765401, 220 V, Siemens, 50 okr., 1 faz., przyd. użytk. 95% wart. w zł 12.000.—	1 szt.	Cementownia Nowa Wieś, Groszowice k/Opola	"
3092	silnik elektr. Nr 1765402, 220 V, Siemens, 50 okr. 1 faz., przyd. użytk. 95%, wartość w zł 12.000.—	1 szt.	"	"
3098	waga automatyczna f-my „Lubań“ 200 kg 150 kg 100 kg	3 szt. 1 szt. 1 szt.	Zjednoczone Fabryki Cementu Sosnowiec	02—466
3094	wytwornice acetyl. aparaty zbiorowe, przydatn. użytk. 80%, wartość w zł 3.000.—	2 szt.	Cementownia Nowa Wieś, Groszowice k/Opola	30/XII/04

L. p.	Nazwa artykułu	Ilość	gdzie się znajduje	Nr. kontr.
II. Części maszyn i wyroby metalowe				
2598	butle stalowe do wodoru przydatn. użytkowa 60%	6 szt.	Z. Wapn. Strzelce st. kol. Strzelce Opolskie	30/XII/04
2599	dysze do młotków pneumatycznych	50 szt.	F Wyr. Blaszanych, Gliwice, Tarnogórska 13	02—317
2600	kątowniki żelazne 30x30 i 25x25 dł. 4—5,5 mb.	800 kg	F-ka Nr 4 Bielsko, Traugutta 338	30/XII/02
2601	kątowniki aluminiowe 25x25x3 20x20	16 kg 2,7 kg	P. Wytwór, Urządzeń Radiokom. Bielawa	"
2602	koło pasowe do maszyn $\odot$ 168	1 szt.	"	"
2603	kulki mosiężne do pomp	4 szt.	P. Zakł. Przemysł. „Okocim“ w Okocimiu	30/XX/02
2604	manometry do kotła parowego	2 szt.	Wytw. Papy Ząbkowice, Śl. Legnicka	30/XII/04
2605	manometry różne, uszkodzone, użytk. 50%, wartość 30.000.— zł	20 szt.	Cementownia m. Opola	"
2606	tarcze szlifierskie do docierania płyt kam. posadz. używaln. w 100% 550 x 60 x 7 mm 350 x 60 x 5 mm 150 x 20 x 2 mm	12 szt. 200 szt. 50 szt.	Dolnośl. Zi. Przem. Węgl., Wałbrzych Magaz. Nowa Ruda	02—315
III. Części samochodowe				
358	ciągnik spalinowy nowy, f-my „Henschel und Sohn“ Nr D 1154, rok bud. 1935	1 szt.	F-ka Wyr. Blaszanych, Gliwice, Tarnogórska 13	02—597
359	dynamo AEG V 380 Nr 2700306 A 60,8 przyd. użytk. 90%	1 szt.	Zi. Z. Wap. w Otmęcie, st. kol. Gogolin	30/XII/04
360	sprzęgła zwykłe i elastyczne do agreg.	4045 kg	Szkoła Przysp. Przem. w Sulęcinie	30/XX/03
361	samochód osobowy marki „Hansa“ zużyty, wart. ok. 300 tys. zł	1 szt.	Przetwórnia Owocowo - Warzywna i Drobiowa w Skalmierzycach	30/IX/01
362	nadwozie samoch. osob. „Ford“, brak czyszczenia i siedzeń, wart. ok. 200 tys. zł	1 szt.	"	"
IV. Artykuły elektrotechniczne				
686	agregat prądu zmien. Nr 4.463.778 N 400/230 V, 58/100 A 04 KV Aksinus Fi. 08, 1500 obr. min. wraz z silnikiem spalinowym na ropę, sprężonym f-ma Siemens-Schuckert, przyd. użytk. 95%, wart. w zł 200.000.—	1 szt.	Cementownia Nowa Wieś, Groszowice k/Opola	30/XII/04
687	generator prądu zmien. f-my AEG typ PSD 430/400 Nr 30245, 400 KW. 500 KM 75 A 300 V 430 obr. min. st. przyd. użytk. 80%	1 szt.	Cementownia „Wysoka“ Łazy k/Zawiercia	"
688	głowy i mufy kablowe łącz. przydatn. użytk. 100%, wartość 5.938.—	1 szt.	Cementownia Szczakowa w Szczakowej	"
689	generator na prąd stały f-my Schelies Koln Erenfeld, 110 V gor., przydatn. użytk. 90%	1 szt.	Cementownia Wejherowa w Wejhcrowie	"
690	izolatory gum. opr. met.	19 szt.	P. Wytw. Urządzeń Radiokomunik., Bielawa	30/VIII/08
691	liczniki rtęciowe na prąd stały, przyd. 100%	2 szt.	Z. Wap. Gogolin, st. kol. Gogolin	30/XII/04
692	liczniki elektr. na prąd stały	1 szt.	"	"
693	transformatory napięć. zaciski okrągłe liniowe przyd. użytk. 95% wartość w zł 43.200.—	4 szt.	Cementownia Nowa Wieś, Groszowice k/Opola	"
694	trzony proste do izolatorów 20 kV przydatn. użytk. 95%, wartość w zł 3.000.—	30 szt.	"	"
694	wyłączniki automatyczne bez obudowy 3 bieg. 220 V, 6—10 A, wartość w zł 9.600.—	2 szt.	"	"
695	walcówka pobielana na uziemienie, przydatn. użytk. 95%, wartość w zł 1.875.—	25 mb.	"	"
696	wyłącznik stykowy Nr 2160 500 W 350 A	1 kompl.	"	"

L. p.	Nazwa artykułu	Ilość	gdzie się znajduje	Nr. kontr.
697	włącznik nożny o budowie żeliw. 500 V. przyd. użytk. 95%, wart. w zł 15.000	1 kompl.	Cementownia Nowa Wieś, Groszowice k/Opola	30/XII/04
698	wyłącznik nożny z amperomierzem bezpiecz. 500 V 25 przyd. użytk. 95%, wart. w zł 12.000.—	2 kompl.	"	"
699	wyłącznik suchy magnet. z 1-ną cewką bez tabl. zmien. wartość w zł 4.500.—	1 kompl.	"	"
700	wyłączniki Siemens 220—280 V, przydatn. 100%, wart. w zł 840.000.—	300 szt.	Huta Techn. w Jeleniej Górze	"
701	weże metal. giętkie osłaniające przew. elektr., przyd. użytk. 95%, wartość w zł 34.560.—	576 mb.	Cementownia Szczakowa w Szczakowej	"
702	wtyczki żel. 3 bieg. 10 Amp., przyd. użytk. 100%, wart. w zł 6.603.—	25 szt.	"	"
703	wkładki do odgromnika alum. różne, przydatn. użytk. 95%, wart. w zł 3.275.—	131 szt.	"	"
704	wkładki do złączki, przyd. użytk. 95%, wart. w zł 125.—	5 szt.	Cementownia Nowa Wieś, Groszowice k/Opola	"
705	wieszaki do linii, 150—185, przyd. użytk. 95%, wart. w zł 153.—	9 szt.	"	"
706	wagi do linii podwójnej, przydatn. użytk. 95%, wart. w zł 13.600.—	34 szt.	"	"
707	wieszaki do przewodów, przyd. użytk. 95%, wart. w zł 604.—	4 szt.	"	"
708	wieszaki do izolatorów (rozek odgromnikowy), przyd. użytk. 95%, wart. w zł 504.—	4 szt.	"	"
709	wieszaki do lin 95—120, przyd. użytk. 95%, wart. w zł 252.—	2 szt.	"	"
710	wyłączniki nożowe 3000 A 1 biegun, przydat. użytk. 95%, wart. w zł 7.600.—	1 szt.	"	"

V. Artykuły chemiczne

1080	blaufix, przyd. 90%	100 kg	Huta Szkła Siemianowice	"
1081	braunsztyń, 40%, przyd. 90%, wartość w zł 600.— za 1 kg	1600 kg	Huta Szkła Krosno	"
1082	benzol lekki czysty	7690 kg	F-ka Tektur Smółow. „E. Kuźnicki“, Oświęcim	"
1083	chlorań potasu	1881,5 kg	Mag. w Łodzi, Południowa 46	30/XI/01
1084	chlorań sodu	100 kg	"	"
1085	czterochloroetan	10 kg	"	"
1086	degoran	189 kg	"	"
1087	karbolineum i smoła drzewna, przyd. 100%	2200 kg	F-ka Papy „Piła“ w Pile, ul. Osóbki Morawskiego 156	"
1088	karbolineum i olej smołowy drzewny	13673 kg	F-ka Papy Dach. „Impregnacja“ Fordon	"
1089	karbolineum kolorowe (Kulbafix)	525 kg	Państw. Wytw. Papy „Impregnacja“, Starograd, ul. Pomorska	"
1090	karbolineum, przyd. 100%	11350 kg	Państw. F-ka Olszyny, pow. Luboń	"
1091	karbolineum, przyd. 60%	620 kg	Wytw. Papy „Zabkowice“, Zabkowice Śl., Legnicka 25	"
1092	siarczan miedzi, dobry	1391 kg	Mag. w Bydgoszczy, Jodłowa 10	30/XI/01
1093	siarczan miedzi, dobry	2290 kg	Kapitanat Portu w Gliwicach	"
1094	siarczan miedzi, dobry	830,5 kg	Mag. w Łodzi, Południowa 46	"
1095	sekatywa dobra	10 kg	"	"
1096	środek do impregnowania drzewa	2000 kg	Będzińska Fabr. Mebli, Będzin, Mo-drzejowska 78	02—439
1097	S. E. selekta, wart. ok. 580 zł/kg	50 kg	Przetwórnia Owocowo - Warzywna i Drobiowa, Skalmierzycy Wlkp.	30/IX/01
1098	sól glauberska	345 kg	Zakł. Przem. „Okocim“ w Okocimlu	30/XX/02
1099	tlenek żelaza (róż. pol.) (złoty-stok), przyd. 100%, wart. w zł 19.000.—	2300 kg	Huta Wałbrzych	"
1100	tlenek cynku, przyd. 100%, wartość w zł 1.418 za 1 kg	552 kg	Huta Szkła Szczakowa	"
1101	terrol	3000 kg	F-ka Tektur Smółow. „E. Kuźnicki“, Oświęcim	"
1102	torbit	16600 kg	"	"

Dalsze wykazy remanentów ukażą się w następnych numerach.

REDAKCJA: Warszawa, Plac 3 Krzyży 5. Departament Bilansów Towarowych Artykułów Przemysłowych.

ADMINISTRACJA: Katowice, ul. 3 Maja 23, Spółdzielnia Wydawnicza „Życie Gospodarcze“ — Konto PKO. III-1880
Cena za egzempl. zł 100.—, prenumerata rocz. zł 1.200.—